AD ISAEI ORATIONEM II,

περὶ τοῦ Μενεκλέους κλήρου.

Foeda macula deturpat locum Isaei in Orat. II. 39: *Φαίνονται αὐτοὶ οὗτοι ἐμοὶ μαρτυροῦντες ὅτι κατὰ τοὺς νόμους ἐποιήθη ἡ ποίησις καὶ δικαίως εἰμὶ κληρονόμος τῶν Μενεκλέους.* Soloecum est *ἐποιήθη ἡ ποίησις*. Quemadmodum Latinum *facio* habet passivum *fio*, non *facior*, sic *ποιεῖν* et medium *ποιεῖσθαι* habet passivum *γίγνομαι*, *ἐγενόμην*, *γεγένημαι*, non *ποιοῦμαι*, *ἐποιήθην*, *πεποίημαι*. Itaque *ἐποιήθη ἡ ποίησις* dici non potest: dicendum est *ἡ ποίησις ἐγένετο*, Isaeus ipse quid dederit infra ostendemus.

Si cui forte ea res nova et inaudita est et ei propterea sic primum audienti incredibilis videtur, faciat inter legendum experimentum. Brevi videbit (sat scio) et certo comperiet rem ita sese habere ut diximus, et praeterea multis locis sic demum optime intelliget verbum *γίγνομαι* ubi senserit *verbi ποιεῖν* (vel *ποιεῖσθαι*) *esse passivum*. Eadem plane ratio intercedit inter *ποιεῖν* et *πάσχειν*. *Ποιεῖν τινά τι* habet passivum *πάσχειν τι ὑπό τινος*, ut *ποιεῖν τινα εὖ* vel *κακῶς* habet passivum *πάσχειν εὖ* vel *κακῶς ὑπό τινος*, et uno verbo ubi *ποιεῖν* habet obiectum *personae*, passivum est *πάσχω* pro *ποιοῦμαι*. *Εὖ ποιοῦμαι* pro *εὖ πάσχω* soloecum est, quemadmodum *ἐποιήθη ἡ ποίησις* pro *ἐγένετο*. Res certa est et perpetuo frequentissimoque omnium usu confirmata. Exempla leguntur passim apud omnes, et nemo unum locum proferet in quo Graeci hanc dicendi consuetudinem deseruerint. *Εὐεργετοῦμαι* recte dicitur et saepe pro *εὖ πάσχειν*, ut apud Aeschinem in Timarchum § 14: *ὁ εὐεργετούμενος οὐκέτι αἰσθάνεται ὧν εὖ πάσχει*, ubi eodem sensu dicere poterat

ὁ εὖ πάσχων — ὧν εὐεργετεῖται, sed nemo umquam pro εὖ πάσχω sive εὐεργετοῦμαι dixit εὖ ποιοῦμαι. Sunt et alia multa eiusdemmodi, quae me longa observatio vera et certa esse docuit. Attigi haec subinde in *Variis* et *Novis Lectionibus*, nunc complura sub unum conspectum ponam. Quemadmodum inter se opponuntur ποιεῖν (ποιεῖσθαι) τι et γίγνεσθαι ὑπό τινος, ποιεῖν τινά τι et πάσχειν ὑπό τινος, sic λέγειν τινά τι et λέγειν τινὰ εὖ, κακῶς, πολλὰ κακά, τὰ ἔσχατα, et similia omnia, habet passivum ἀκούειν τι ὑπό τινος, ἀκούειν εὖ, κακῶς, πολλὰ κακά, τὰ ἔσχατα ὑπό τινος. Quemadmodum igitur εὖ πάσχειν ὑπό τινος tum demum optime intelligitur quum observaveris verbi ποιεῖν in talibus passivum esse πάσχειν, non ποιεῖσθαι: sic optime intelliges quomodo dicatur κακῶς ἀκούειν ὑπὸ τῶν πολιτῶν, et apud Plutarchum in Catone maiore cap. 20: οὐκ ἠξίου δὲ τὸν υἱόν, ὥς φησιν αὐτός (Cato), ὑπὸ δούλου κακῶς ἀκούειν ἢ τοῦ ὠτὸς ἀνατείνεσθαι μανθάνοντα βράδιον, et apud Demosthenem p. 1021, 30: ὥσπερ αὐτοὶ οὐκ ἂν ἀξιώσαιτε κακῶς ἀκούειν ὑπὸ τῶν ὑμετέρων παίδων, οὕτω μηδὲ τούτῳ ἐπιτρέπετε περὶ τοῦ πατρὸς βλασφημεῖν, et similia passim quum memineris ἀκούειν verbi λέγειν passivum esse. Ut modo diximus εὐεργετεῖσθαι recte dici, εὖ ποιεῖσθαι non item, sic εὐφημοῦμαι commode dicitur et εὐλογοῦμαι et κακολογοῦμαι, sed absurdum est dicere εὖ λέγομαι vel λέγομαι κακῶς ὑπό τινος. Sunt haec omnia tam certa et pervulgata, ut neminem dubitaturum esse confidam. Eodem modo ἀποκτείνω τινά habet passivum ἀποθνήσκω ὑπό τινος, non ἀποκτείνομαι. Βάλλω cum multis compositis habet passivum πίπτω: verbo ἐκβάλλω respondet passivum ἐκπίπτω, μεταβάλλειν habet passivum μεταπίπτειν, similiterque ἐμβάλλειν ἐμπίπτειν, συμβάλλειν συμπίπτειν, περιβάλλειν περιπίπτειν, et sic alia quaedam verba ex πίπτω composita penitus intelligi non possunt nisi animadverteris ea pro passivis respondere verbis ex βάλλω compositis. Ἄγω cum compositis quibusdam habet passivum ἔρχομαι, veluti κατάγω τινά in passivum sic convertitur ut dicatur κατέρχομαι ὑπό τινος, et sic εἰσάγειν τινά et εἰσιέναι ὑπό τινος sibi inter se respondent. Recte dicitur ἄγειν τινὰ διά τινος, ἄγειν τινὰ διὰ τῆς βασάνου. Hinc tu optime intelliges quomodo dicat Antiphon V. 35. διὰ τῆς

αὐτῆς βασάνου ἰὼν ὑπ' ἐμοῦ, quod nunc tam apertum est atque διὰ τῆς αὐτῆς βασάνου ἤγαγον αὐτόν. Ἄγω enim est ποιῶ ἰέναι, κατάγω ποιῶ κατιέναι, ἐξάγω ποιῶ ἐξιέναι, similiterque in caeteris, quemadmodum ἀποκτείνω est ποιῶ ἀποθνήσκειν. Sic διώκω de accusatore dictum habet passivum φεύγω, non διώκομαι, diciturque φεύγειν ὑπό τινος, cuius rei dabo exemplum unum, ut locum obiter mendo liberem. Editur apud Isaeum III. 37. ξενίας φεύγων ὑπὸ ἑνὸς τῶν φρατόρων, sed Orator dixerat ὑπό τινος τῶν φρατέρων. Verbum τύπτω in praesenti tempore habet passivum τύπτομαι, sed in aoristo et perfecto πληγὰς λαβεῖν et εἰληφέναι ὑπό τινος. Αἱρεῖν habet passivum ἁλίσκεσθαι et de iis qui in bello capiuntur et de iis qui condemnantur in iudicio. Graecum est ἡ πόλις ἑάλω et ἑάλω ὁ φεύγων. Passivum αἱρεῖσθαι et αἱρεθῆναι, ἠρῆσθαι respondet formae mediae αἱρεῖσθαι *suffragiis creare* praetorem, legatum, sim. Στρατηγὸς ᾑρέθη, πρέσβεις ᾑρέθησαν rectissime et saepissime dicitur, sed ὁ φεύγων ᾑρέθη absurdum est et ἡ πόλις ᾑρέθη Tragici poëtae soli dicebant. De iis qui in aliquo maleficio deprensi sunt promiscue ἁλῶναι et ληφθῆναι ponitur. Perinde est dicere μοιχεύων ἑάλω et ἐλήφθη. Saepius ostendimus verbum τίθημι cum omnibus compositis habere perfectum passivum κεῖσθαι et demonstravimus constanter a Graecis dici solere κεῖσθαι ὑπό τινος, συγκεῖσθαι ὑπό τινος et similia omnia, quoniam non est alia forma perfecti passivi Veteribus in hoc verbo usitata quam κεῖσθαι cum omnibus compositis. Τεθεῖσθαι sensu passivo nemo veterum dixit umquam: τεθεῖσθαι, ἐντεθεῖσθαι caeteraque composita sicubi apud veteres et probatos scriptores reperiuntur referenda sunt ad verba media τίθεμαι, ἐντίθεμαι cet. Luculentum huius rei exemplum est apud Demosthenem p. 1007, 10: τίς γὰρ ταυτὸν ὄνομα τοῖς αὐτοῦ παισὶ τέθειται δυοῖν; τίς δ' ᾧ μήπω παῖδές εἰσι θήσεται; Ut appareat pro τεθεῖσθαι in eadem re passive dici κεῖσθαι, apponam unum ex Isaeo exemplum, quod tam luculentum est ut vel solum observationem nostram satis stabilire possit. Legitur in Orat. III. 32 ἀντὶ τοῦ τῆς τήθης ὀνόματος, εἴ τις ᾔδει τοῦθ' ὑπὸ τοῦ πατρὸς κείμενον ταύτῃ, Φίλην (lege Φίλαν) ὁ ἀνὴρ ὄνομα ἐπεγράψατο εἶναι αὐτῇ, et post pauca: ἵνα καὶ τοῦ τῆς

τήθης ὀνόματος τοῦ ὑπὸ τοῦ πατρὸς τεθέντος ἄκληρον ὁ ἀνὴρ καταστήσειεν εἶναι τὴν αὑτοῦ γυναῖκα. Rem manifestam vides. *Nomen alicui indere* vel *imponere* in Attica constanter dicitur ὄνομά τινι τίθεσθαι, ut in lepido loco Aristophanis in Nubibus vs. 65 et 67. et passim alibi et apud alios. Nomen a patre *impositum* in aoristo, ut vides, dicitur τὸ ὑπὸ τοῦ πατρὸς τεθὲν ὄνομα, in *perfecto* idem τὸ ὑπὸ τοῦ πατρὸς κείμενον ταύτῃ. Eandem dicendi constantiam in reliquis omnibus compositis apud veteres inter legendum observabis.

Ut τίθημι habet perfectum passivum κεῖμαι, sic ἵστημι habet ἕστηκα, in quo quemadmodum in ἔσβηκα perfecti *passivi* notio inest quum dicitur χαλκοῦς ἕστηκεν ὑπὸ τοῦ δήμου et similia. Sequiores transitivum ἕστακα commenti sunt de suo et passivum ἕσταμαι, συνέσταμαι, καθέσταμαι. Veteres ἀναστῆναι et ἐξαναστῆναι ὑπό τινων saepius dixerunt pro ἀνάστατον γενέσθαι et ἐξανέστηκα pro ἀνάστατος γεγένημαι. Sequiores novum verbum ἀναστατοῦν et ἀναστατοῦσθαι procuderunt.

Similia his complura alia sunt, de quibus saepius obiter egimus, quale est αἰτίαν ἔχειν ὑπό τινος, quod verbo αἰτιᾶσθαί τινα pro passivo respondet. Luculentus est in eam rem locus Demosthenis p. 1023, 16: ὥστε πολὺ μᾶλλον προσήκειν ἐμὲ τούτοις ἐγκαλεῖν ἢ αὐτὸν ἐγκλήματ' ἔχειν ὑπὸ τούτων. Sic πράγματα παρέχειν τινί habet passivum πράγματα ἔχειν ὑπό τινος, veluti apud Lysiam VI. 12 ἵνα μὴ ὑπὸ τούτου τοιούτου ὄντος πράγματ' ἔχοι δοὺς ἀργύριον ἀπηλλάγη. Itaque quemadmodum saepe componuntur οὔτε ἀδικεῖσθαι οὔτε ἀδικεῖν, sic Epicurus dixit τὸ μακάριον καὶ ἄφθαρτον οὔτε αὐτὸ πράγματα ἔχει οὔτε ἄλλῳ παρέχει, id est οὔτε ἐνοχλεῖται οὔτε ἐνοχλεῖ, et sunt de eodem genere complura alia.

Nisi quis haec omnia, quae diximus, semel recte perspexerit, non intelligo quemadmodum satis expedire possit locos ubi legatur v. c. ἐξέπεσεν ὑπὸ τοῦ δήμου, vel ἐνέπεσεν εἰς τὸ δεσμωτήριον ὑπὸ τῶν ἕνδεκα, aut hisce similia alia. Ne ipsum quidem ἐμπίπτειν εἰς τὸ δεσμωτήριον, quod tam saepe recurrit, commode intelligi potest. Apparet ita dici pro *in vincula* aut *in carcerem coniici*. Dicitur autem ἐμβάλλειν τινὰ εἰς τὸ δεσμωτήριον, sed non dicitur in ea re ἐμβάλλεσθαι, sed perpetuo ἐμπίπτειν, quod in illius formae locum subiit.

Thucydides qui lubenter pervulgatam dicendi viam deserit unus omnium in ea re posuit *ἐσπίπτειν* I. 131: *ἐς μὲν τὴν εἱρκτὴν ἐσπίπτει τὸ πρῶτον ὑπὸ τῶν ἐφόρων· ἔξεςι δὲ τοῖς ἐφόροις τὸν βασιλέα δρᾶσαι τοῦτο*, ubi *δρᾶσαι τοῦτο* est pro *ἐμβαλεῖν ἐς τὴν εἱρκτήν* sive *τὸ δεσμωτήριον*. Quid frequentius est quam *περιβάλλειν τινὰ κακοῖς, συμφοραῖς* et sim.? Sed *περιεβλήθην κακοῖς* aut *περιβέβλημαι* nemo dixit, sed *περιέπεσον* et *περιπέπτωκα*. Nemo dicit *ἐξεβλήθην γυμνὸς θύραζε*, sed loquuntur omnes ut Aristophanes in Pluto vs. 244.

γυμνὸς θύραζ' ἐξέπεσον ἐν ἀκαρεῖ χρόνῳ.

Quod cui e manu excidit id ipse dicitur *ἐκβάλλειν* ut apud Theophrastum Charactt. 19. *εὐχομένων καὶ σπενδόντων ἐκβαλεῖν τὸ ποτήριον καὶ γελάσαι ὥσπερ ἀςεῖόν τι πεποιηκώς*, ubi *ἐξέβαλε τὸ ποτήριον* prorsus idem est atque *τὸ ποτήριον ἐξέπεσεν αὐτῷ τῆς χειρός*. Eadem opera intelligitur cur in alea *id quod iactum est* dicatur *τὰ πεσόντα*, quum *iacere* Venerem dici soleat *βάλλειν Ἀφροδίτην* et sim. ut in noto versu:

βέβληκ' Ἀχιλλεὺς δύο κύβω καὶ τέτταρα.

et noto Aeschyli loco:

τρὶς ἓξ βαλούσης τῆς ἐμῆς φρυκτωρίας.

et apud Eubulum Athenaei pag. 247 A:

πῶς ἂν βάλοιμ' Εὐριπίδην.

Nemo Veterum umquam dixit *ἀποκτείνομαι, ἀπεκτάθην, ἀπέκταμαι*, sed *ἀποθνήσκω ὑπό τινος* et *ἀπέθανον* et sine praepositione *τεθνηκέναι ὑπό τινος*. Nemo umquam Veterum dixit *εὖ* vel *κακῶς λέγομαι*, sed *ἀκούω ὑπὸ τῶν ἀςῶν, ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν* et similia. Naves recte dicuntur *κατάγεσθαι* et *καταχθῆναι*, sed exules, quos quis *κατήγαγεν*, non dicuntur *κατάγεσθαι*, sed *κατιέναι* et *κατελθεῖν ὑπό τινος*. Rei in iudicium, chori in scenam, quos aut accusator aut choragus *εἰσάγει*, non dicuntur *εἰσάγεσθαι*, sed *εἰσιέναι* et *εἰσελθεῖν*. Eadem de causa *αὐτὴ ἡ δίκη, ἥν τις εἰσάγει*, constanter dicitur *εἰσιέναι*, numquam *εἰσάγεσθαι*. Si quis quem *producit* ad populum aut in curiam, eum dicitur *παράγειν πρὸς τὸν δῆμον* aut *πρὸς τὴν βουλήν*, sed qui *producitur* non *παράγεται*, sed *παρέρχεται* sive *τὴν πάροδον ποιεῖται*. In illa solemni periphrasi per verbum *ποιεῖσθαι*, ut in *λόγους ποιεῖσθαι* pro *λέγειν, κατηγορίαν ποιεῖσθαι* pro *κατηγορεῖν, ζήτησιν ποιεῖσθαι*

pro ζητεῖν, et sunt alia huiusmodi plurima, ποιεῖσθαι σπονδάς, συνθήκας, διαθήκας, εἰρήνην cet. in his igitur omnibus ubi passiva forma opus est dicendum λόγοι γίγνονται, ἐγένετο ζήτησις, σπονδαί, συνθῆκαι, εἰρήνη ἐγένετο. *Agere de pace* Graece dicitur ποιεῖσθαι λόγους περὶ εἰρήνης. Ubi Graece dicendum est de pace *actum est* dicitur περὶ εἰρήνης λόγοι ἐγένοντο, et respondent sibi inter sese οἱ Ἀθηναῖοι περὶ εἰρήνης λόγους ἐποιήσαντο et περὶ εἰρήνης λόγοι ἐγένοντο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, sic ut illud activum sit, hoc passivum. Eodem modo dicitur ζήτησις ἐγένετο ὑπὸ τῶν ἐφόρων, κατηγορίαι ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἐγένοντο, ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων εἰρήνη ἐγένετο, similiaque passim.

Vix opus est admonere hunc loquendi usum apud solos veteres et probatos scriptores constare. Usque ad Alexandri tempora omnia de quibus diximus certa et perpetua sunt. Apud sequiores pleraque haec fluxa et incerta fieri coeperunt. Scriptores illorum temporum modo antiquam dicendi consuetudinem retinent, modo omnia permiscent et confundunt quae olim certo discrimine certoque omnium usu diligenter discreta fuerunt. Nonnulla plane in desuetudinem abierunt. Quis enim sequiorum aut ἐμπεσεῖν ὑπό τινος εἰς τὸ δεσμωτήριον aut ὑπό τινος κατελθεῖν aut κεῖσθαι ὑπό τινος vel συγκεῖσθαι umquam usurpavit? Itaque sequebantur analogiam et ἐμβληθῆναι dicebant pro ἐμπεσεῖν et καταχθῆναι pro κατελθεῖν, quemadmodum pro ἀποθανεῖν ὑπό τινος substituere coeperunt ἀποκταθῆναι, similiterque in caeteris. Antiquae consuetudinis ignari aut immemores ea ipsi fingebant quae similium analogia suggerebat. Veteres ἀπέκτονα dixerant, illi ex ἀποκτείνω formarunt ἀπέκτακα, ut omnes τέτακα ex τείνω. Deinde formae ἀπέκτακα addiderunt ἀπέκταμαι et ἀπεκτάθην. Veteres dixerant κατέαγα, ἀπέρρωγα, ἀπέσβηκα sensu passivo, cuius rei sequiores immemores ex κατάγνυμι formarunt κατέαγμαι, ex ἀπορρήγνυμι ἀπέρρηγμαι, ex ἀποσβέννυμι ἀπέσβεσμαι, multaque alia de genere hoc similiter apud istos ficta sunt, de quibus alio tempore dicam quum περὶ παρεφθορυίας λέξεως de industria per otium licebit agere. Hoc unum nunc addo: quo tempore antiqua dicendi consuetudo plane obsoleverat et omnium oblivione erat obruta, loci veterum, in quibus illud

loquendi genus apparebat, in magno versabantur periculo. Mirati scioli insolitam verborum compositionem et deesse aliquid ad sententiae integritatem suspicati veterem scripturam interpolare coeperunt. Plato dixerat de Rep. VIII. p. 553 B: ὅταν αὐτὸν ἴδῃ — εἰς δεσμωτήριον ἐμπεσόντα ὑπὸ συκοφαντῶν ἢ ἀποθανόντα, quemadmodum Thucydidem modo audivimus dicentem: ἐς τὴν εἱρκτὴν ἐσπίπτει ὑπὸ τῶν ἐφόρων, sed ineptus homuncio, qui ἐμπεσόντα ὑπὸ συκοφαντῶν concoquere non poterat, de suo βλαπτόμενον inseruit, quod absurdum additamentum libros omnes nunc obsidet, sed fraus est a Badhamo deprensa. Thucydides dixerat VIII. 48: ὁ Ἀλκιβιάδης ἐδόκει οὐδὲν ἄλλο σκοπεῖσθαι ἢ ὅτῳ τρόπῳ ἐκ τοῦ παρόντος κόσμου τὴν πόλιν μεταστήσας ὑπὸ τῶν ἑταίρων κάτεισιν, sed non defuit sciolus qui quomodo ὑπὸ τῶν ἑταίρων accipiendum esset non capiens stulte de suo addidit παρακληθείς. Scio esse qui vulgatam Thucydidis lectionem mordicus retineant, sed ut olim sic nunc stat mihi sententia unice verum ac sanum esse ὑπὸ τῶν ἑταίρων κάτεισιν, ut recte in libris servatum est VIII. 68 ὑπ' ὀλιγαρχίας κατελθεῖν. Euripides in κατιέναι et κατάγειν luserat in Medea vs. 1011:

θάρσει· κάτει τοι καὶ σὺ πρὸς τέκνων ἔτι.

ΜΗΔ. ἄλλους κατάξω πρόσθεν ἡ τάλαιν' ἐγώ.

quid stupidi Graeculi? ΚΑΤΕΙ πρὸς τέκνων stolide in κρατεῖς depravarunt, donec Porsonus claram lucem affudit.

Revertor nunc ad Isaei verba κατὰ τοὺς νόμους ἐποιήθη ἡ ποίησις. Ecquis est qui serio credat λόγοι ἐποιήθησαν aut ζήτησις ἐποιήθη aut σπονδαὶ ἐποιήθησαν dixisse Graecorum quemquam pro ἐγένοντο et ἐγένετο? aut pro τὰ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων γενόμενα Graecum esse τὰ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ποιηθέντα? Non opinor quemquam in re tam protrita haerere aut dubitare posse. Hinc factum est ut passivum ποιεῖσθαι admodum raro occurrat. Ponitur primum de operibus opificum et artificum, praesertim de materia unde *confecta* sint, veluti ξύλου πεποιημένα, e ligno confecta. Hinc de carminibus dicitur, τὰ ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου πεποιημένα deque caeteris ingenii monumentis huiusmodi. Denique in iure Attico passivum ποιηθῆναι respondet activo ποιήσασθαι. Saepe ostendimus vetus epicum et lyricum τίθημι et τίθεμαι plane idem valere atque ποιῶ

et ποιοῦμαι Atticorum. Populus igitur ποιῶ et ποιοῦμαι dicebat, deos immortales et heroes τίθημι et τίθεμαι in tragoediis audies dicentes. Commemorat alicubi Aristoteles senarium ambiguum:

ἐγώ σ' ἔθηκα δοῦλον ὄντ' ἐλεύθερον,

non est hic Comici versiculus sed Tragici: nemo enim mortalis sic loquitur et longe supra soccum illa oratio assurgit. Itaque in illa pervulgata verborum periphrasi populus et Comici et Oratores ποιοῦμαι ponunt, sed qui magnifice loquuntur τίθεμαι substituunt. Τήνδε τὴν σπουδὴν ἐποιήσω dicere uniuscuiusque est, sed τήνδε τὴν σπουδὴν ἔθου est Sophocleum. Τίθεμαι igitur priscum est, ποιοῦμαι novum, sed significat utrumque verbum plane idem, *adoptare* aliquem, unde *adoptio* et filius *adoptivus* olim θέσις et θετὸς υἱός (unde υἱοθεσία) dicebantur, postea ποίησις et ποιητὸς υἱός (unde et δημοποίητος). Itaque medium ποιεῖσθαι υἱόν est *adoptare* filium, et passivum ποιοῦμαι, ἐποιήθην, πεποίημαι est *adoptor* et *adoptatus sum.* Quemadmodum privatus civis dicitur ποιεῖσθαί τινα υἱόν, sic civitas dicitur ποιεῖσθαί τινα πολίτην aut ποιεῖσθαί τινα Ἀθηναῖον, ut apud Aristophanem in Acharn. vs. 100:

τὸν δ' υἱὸν ὃν Ἀθηναῖον ἐπεποιήμεθα.

et apud Lysiam XIII. 70: ἀντὶ τούτου φησὶν αὐτὸν Ἀθηναῖον τὸν δῆμον ποιήσασθαι. Passive igitur dicitur: πολίτης πεποίημαι, ut apud Demosthenem p. 1134, 21: ὁ πατὴρ ἡμῶν ἐπεποίητο ὑπὸ τοῦ δήμου πολίτης.

Ut autem ποιεῖσθαι τὴν ποίησιν in passivum convertatur necessario dicendum est ἡ ποίησις γίγνεται, γενήσεται, ἐγένετο, γεγένηται. Itaque absurdum est quod nunc apud Isaeum legitur ἐποιήθη ἡ ποίησις *adoptata est adoptio.* Qui Oratores Atticos, qui vel unum Isaeum legerunt, mihi non obloquentur. Sexcenties enim ea res et apud alios recurrit et imprimis apud Isaeum, in cuius orationibus tantum non omnibus de aliqua adoptione controversia est. Fac periculum ubi voles: videbis summa constantia ubique dici ab omnibus ἐποιήθην ἐγώ et ἐγένετο ἡ ποίησις. Satis superque erit hanc unam orationem, in qua versamur, oculis perlustrare. Ἐποιήθην legitur § 1: ἡγούμην — εἴ τις καὶ ἄλλος ἐποιήθη κατὰ τοὺς νόμους καὶ ἐγὼ ποιηθῆναι, et § 43: οὕτω φαῦλος ἄν-

θρωπος δοκῶ εἶναι — *ὥςε μηδ' ὑφ' ἑνὸς ἂν ποιηθῆναι τῶν φίλων*, et § 44: *ἀπέφηνα* — *ποιηθέντα ἐμαυτὸν ὑπὸ τοῦ Μενεκλέους ὡς ἄν τις δικαιότατα ποιηθείη*, quibus continuo addit: *καὶ οὐ λόγῳ οὐδὲ διαθήκῃ τὴν ποίησιν γεγενημένην*. Sic et § 2 *κατὰ τοὺς νόμους ἐγένετο ἡ ποίησις* et iisdem verbis § 13 et 16, et § 19 *πρὶν τὴν ποίησιν γενέσθαι*, et § 39 *κατὰ τοὺς νόμους ἐγεγένητο ἡ ποίησις*, et sic passim in caeteris orationibus Isaeus loquitur. Additur *ὑπό τινος* in Orat. III. 57: *οὐχ ὁμολογοῦσι τὴν τοῦ Ἐνδίου ποίησιν ὑπὸ τοῦ Πύρρου γενέσθαι*, et aliis locis. Quomodo igitur Isaei manum restituemus? Nihil est facilius, nihil evidentius. Legebatur in vetusto Codice *κατὰ τοὺς νόμους* ЄΠΟΙΗΘΗ̄, sed tenuis lineola in fine oculos scribae fefellit. Sic pro *ἐποιήθην* natum est *ἐποιήθη*, et unus ex iis qui Isaei libros tot emblematis inquinarunt de suo *ἡ ποίησις* addidit, quo additamento non utimur sed emendandum censemus: *ὅτι κατὰ τοὺς νόμους ἐποιήθην καὶ δικαίως εἰμὶ κληρονόμος τῶν Μενεκλέους*. Sic in Xenophontis Memor. II. 8. 1. vera lectio *ἀφῃρέθην μέν* depravata est in *ἀφῃρέθημεν*, et saepe eadem de causa littera *ν* in vocabulorum exitu negligenter omittitur.

Iuvat et reliquos ex eadem oratione locos, qui mihi non satis integri videntur esse, brevi annotatione quemadmodum constituendos esse censeam exponerè.

In limine offendo in his verbis § 1: *οὐκ ἄν ποτε (ἡγούμην) εἰπεῖν οὐδένα τολμῆσαι ὡς ἐποιήσατό με Μενεκλῆς παρανοῶν ἢ γυναικὶ πειθόμενος*. Dicam simpliciter quid mihi genuinum esse videatur, nempe *ὡς ἄρα ποιήσαιτό με* et *γυναικὶ πιθόμενος*. Qui maledicta et mendacia ab aliis in se coniecta indignabundus commemorat, solet *ὡς* vel *ὡς ἄρα* cum optativo usurpare. Exemplis plena sunt omnia. Satis habeo unum luculentum locum ex Demosthene adscribere ex oratione *περὶ τοῦ ςεφάνου* § 22. *ἐτόλμα λέγειν ὡς ἄρα ἐγὼ πρὸς τῷ τῆς εἰρήνης αἴτιος γεγενῆσθαι· καὶ κεκωλυκὼς εἴην τὴν πόλιν μετὰ κοινοῦ συνεδρίου τῶν Ἑλλήνων αὐτὴν ποιήσασθαι*. Vocula *ἄρα* in Codd. scribi solet compendiolo quodam, (de quo diximus in Nov. Lectt. p. 551) quod facili negotio aut negligitur aut cum litera Є permutatur. Sic Є *ποιήσαιτο* in *ἐποιήσατο* abiit. Vetus aoristi forma *ἐπιθόμην, πιθοῦ, πιθέσθαι*,

πιθόμενος cet. in Codd. per ЄI fere scribitur etiam apud poëtas iugulato metro. Itaque nunc utrum πιθόμενος an πειθόμενος quoque loco scribendum sit nostrum est ubique e loci sententia constituere. Isaeus utraque aoristi forma crebro utitur: πεισθείς ponit ubi suis ipsius verbis utitur, πιθόμενος ubi antiquae legis Soloneae verba retinet. Ergo hoc loco ex ipsa ἀντωμοσίᾳ verbis solemnibus legitimisque concepta dixit παρανοῶν ἢ γυναικὶ π ι θ ό μ ε ν ο ς. Ἔπιθον Isaei aetate in desuetudinem abierat et omnes ἔπεισα dicebant praeterquam quum legum antiquarum conceptis verbis uterentur π ι θ ὼ ν τὸν δῆμον et π ι θ ὼ ν τὴν βουλήν, quae ipsius Solonis sunt. Ἐπιθόμην diutius tenuit multisque locis apud Platonem et Demosthenem restituendum est, sed obsolescere coeperat et ἐπείσθην, quod mox solum superfuit, in illius locum coeperat subire. Plutarchus in Solone cap. 21 non scripsit quod nunc editur: οὐ μὴν ἀνέδην γε (ὁ Σόλων) τὰς δόσεις ἐφῆκεν, ἀλλ' εἰ μὴ νόσων ἕνεκεν ἢ φαρμάκων ἢ δεσμῶν ἢ ἀνάγκῃ κατασχεθεὶς ἢ γυναικὶ πειθόμενος, sed πιθόμενος, ut arguunt quae continuo sequuntur: εὖ πάνυ καὶ προσηκόντως τὸ π ε ι σ θ ῆ ν α ι παρὰ τὸ βέλτιςον οὐδὲν ἡγούμενος τοῦ βιασθῆναι διαφέρειν.

In § 2 edi video: ἐμοὶ ἀνάγκη ἐςὶ πολλὴ βοηθεῖν τε τῷ πατρὶ τῷ ποιησαμένῳ με καὶ ἐμαυτῷ. Necessario requiritur βοηθεῖν τῷ τε πατρὶ — καὶ ἐμαυτῷ, quod miror quosdam fugere qui et aliis locis abutuntur et verbis Isaei VIII. 2: αἴτιον δὲ τοῦ ταῦτα ποιεῖν αὐτούς ἐςιν· ἡ τούτων πλεονεξία τὸ πλῆθος τῶν χρημάτων ὧν Κίρων κατελέλοιπεν. Certant inter sese utrum καὶ τὸ πλῆθος an τό τε πλῆθος sit reponendum. Si me audis neutrum probabis. Non potest tamen istud asyndeton servari, dices. Non potest, assentior. Sed cogita utrum sint hae *duae* causae, quas reddat Orator, an una atque eadem. Non diu dubitabis. Isaeus dixerat αἴτιον δέ — ἐςὶ τὸ πλῆθος τῶν χρημάτων, Graeculus nescio quis idem suis verbis dicens adscripsit ἡ τούτων πλεονεξία. Tune haec ullo modo coniungi posse putas? Μὴ σύγε, nam res est perspicua.

In § 4. legitur: ὁ Μενεκλῆς ᾔτει τὴν ἀδελφὴν ἡμᾶς — καὶ ἡμεῖς — δίδομεν αὐτῷ. ex iis quae omitto apparet conditionem

statim placuisse. Quid igitur sibi vult imperfectum ᾔτει? sine mora corrige: αἰτεῖ — καὶ ἡμεῖς δίδομεν.

Noli retinere in § 6 μετὰ Ἰφικράτους et similia alibi pro μετ' Ἰφικράτους. Nemo umquam sic locutus est praeter Graeculos qui poëtas quoque omnes his erroribus oppleverunt. Poëtas metrum tuetur, oratores tueatur auris.

Menecles in § 7 cum uxoris fratribus agit iisque auctor est ut aliam sorori conditionem quaerant: καὶ ἔφη τήν τε ἡλικίαν ὑφορᾶσθαι τὴν ἑαυτοῦ καὶ τὴν ἀπαιδίαν. οὔκουν ἔφη δεῖν ἐκείνην τῆς χρηστότητος τῆς ἑαυτῆς τοῦτο ἀπολαῦσαι, ἄπαιδα καταστῆναι συγκαταγηρᾶσαν αὐτῷ. ἱκανὸς γὰρ ἔφη αὐτὸς ἀτυχῶν εἶναι. Optimos viri mores et ingenium illud Atticum πρᾷον καὶ φιλάνθρωπον haec legentes admiramur. Quotus enim quisque Romanorum in tali re fecisset idem? Uxorem quoque amamus, quae προϊόντος τοῦ χρόνου μόλις ἐπείσθη § 8. sed interpolata misere est suavissimi loci scriptura. Primum omnium expunge ἄπαιδα καταστῆναι. Quid sit τοῦτο obscurum non est, et τοῦτο ad id quod proxime praecedit refertur. Solent ista homunciones nihili *interpretari* scilicet, ut in Xenophontis Hellenicis VI. 5. 37: ἀλλὰ ταῦτα μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἴσως ἀντιλέγεται [τίνες ἦσαν οἱ ἄρξαντες ἀδικεῖν], ubi et imperfectum ἦσαν et soloecum illud ἄρξαντες ἀδικεῖν demonstrant multis post Xenophontem saeculis Graeculum quid esset ταῦτα in ora libri annotasse. Sic apud Isaeum aliquis τοῦτο quid esset explicuit, nempe ἄπαιδα καταστῆναι. Graeculis multum placet καταστῆναι et ὑπάρχειν pro εἶναι, antiquis Graecis non item. Idem homo semel et iterum ἔφη interposuit. Agnosces Atticam compositionem in his: οὔκουν δεῖν ἐκείνην τῆς χρηστότητος τῆς ἑαυτῆς τοῦτο ἀπολαῦσαι συγκαταγηράσασαν αὐτῷ. ἱκανὸς γὰρ αὐτὸς ἀτυχῶν εἶναι. Suspicor etiam in praecedentibus eundem hominem nobis imponere, ubi legitur λόγους ἐποιεῖτο πρὸς ἡμᾶς [καὶ ἔφη] τήν τε ἡλικίαν ὑφορᾶσθαι τὴν ἑαυτοῦ καὶ τὴν ἀπαιδίαν, nam quid aliud est λόγους ἐποιεῖτο et ἔφη, quod ipsum (ut Latinum *inquit*) ipsis verbis, quibus quis loquens inducitur, interponi solet. Repetita est eadem interpolatio in § 11 λόγους οὖν πρὸς ἡμᾶς ἐποιεῖτο [καὶ ἔφη] δοκεῖν αὐτῷ καλῶς ἔχειν κτέ. Ecquis est qui aequo animo ferat ita

dicentem: ἔλεγεν οὖν πρὸς ἡμᾶς καὶ ἔφη? Certe ἔφασκεν dictum oportuit.

Non sequar Editorem pro συγκαταγηράσασαν substituentem συγκαταγηρᾶσαν. Impulit eum in fraudem, ut et alios multos, Moeris p. 115 ubi docet γηρᾶναι et καταγηρᾶναι Atticos dixisse, caeteros γηρᾶσαι et καταγηρᾶσαι. Vetus est infinitivi forma γηράναι, καταγηράναι, ἐγγηράναι praesentis temporis, (ut πιμπλάναι, κιρνάναι, ὀνινάναι, ἱϛάναι, κιχράναι) qua olim poëtae tragici utebantur, ut olim Epici poëtae participio γηράς usi sunt, quod fuerunt qui ex γηράσας κατ' ἀποκοπήν formatum esse nugarentur. Docte et accurate de priscis participiis γηράς et γηρείς disseruit grammaticus antiquus nescio quis quem descripsit Etymologus M. p. 230. Graeculi ut solent πιμπλᾶσθαι et κιχρᾶσθαι et sim. scribere, et ἑϛᾶναι, τεθνᾶναι, sic γηρᾶναι et καταγηρᾶναι indocte et vitiose scriptitant et *aoristos* hos esse somniant: quasi vero κατεγήραν Graecum esset pro κατεγήρασα, quemadmodum Graecum est ἀπέδραν, cui vitiosa sequiorum συνήθεια substituit ἀπέδρασα. Nihil in Atticistarum opinione esse veri multis demonstravit Dindorfius ad Steph. Thes. in v. Γηράσκω, nisi quod fallitur in ἐβίων et ἐβίωσα, ut alibi ostendimus. Attice dicebant ἐβίων, ἐπεβίων, κατεβίων, διεβίων (non ἐβίωσα) et in participio βιούς,· βιοῦσα, ἐπιβιούς, διαβιούς, cett. In casibus obliquis servant diphthongum, non enim ut in γνόντος et ἁλόντος et δόντος corripiunt sed βιοῦντος, ἐπιβιοῦντος et sim. dicunt. Distinguuntur inter se γηρᾶν et γηράσκειν, καταγηρᾶν et καταγηράσκειν cet. ut ἡβᾶν et ἡβάσκειν, γενειᾶν et γενειάσκειν: ex γηρᾶν et καταγηρᾶν formantur γηράσω (γηράσομαι) et καταγηράσω (καταγηράσομαι), ἐγήρασα et κατεγήρασα, γεγήρακα et καταγεγήρακα. Futuri utraque forma mihi inter legendum occurrit et apud Dindorfium ad Steph. Thes. annotata est: γηράσειν apud Platonem et apud Simonidem Stob. Floril. 98, 29:

οὔτε γὰρ ἐλπίδ' ἔχω γ η ρ α σ έ μ ε ν.

γηράσομαι apud Critiam Athen. p. 600 E:

οὔποτε σοῦ φιλότης γ η ρ ά σ ε τ α ι οὐδὲ θανεῖται.

Eandem formam pessime corruperunt scribae in Stobaei Eclog. Physic. I. 3, 10:

οὐ γάρ τις οὐδὲ χρημάτων ὑπεργέμων
νόμον μιαίνων ἀσφαλῶς γ η ρ ά σ κ ε τ α ι.

ubi γηράσεται restituimus in *Nov. Lectt.* pag. 260.
Καταγηράσομαι legitur nobili loco Aristophanis Equitt. vs. 1308:

ὑπὸ τερηδόνων σαπεῖσ' ἐνταῦθα κ α τ α γ η ρ ά σ ο μ α ι.

sed καταγηράσω Plato usurpavit in libro XII de Legg. p. 949 c. Aoristus κατεγήρασα et apud alios legitur et apud Platonem in Theaet. p. 202 D. πρὶν εὑρεῖν κατεγήρασαν et in Symposio p. 216 A: ἵνα μὴ αὐτοῦ καθήμενος καταγηράσω. Itaque Isaei συγκαταγηράσασαν satius est non tangere. Sunt autem hae omnes formae verbi γηρᾶν et καταγηρᾶν, namque ex forma producta in — άσκω nulla alia gignitur, ut neque ex ἡβάσκω, γενειάσκω, sed ἡβήσας et ἐπὶ διετὲς ἡβήσας ex ἡβᾶν producitur. Isaeus ipse usurpavit formam καταγηρᾶν in vicinia II. 22. ἄπαιδα καταγηρᾶν, cuius participium legitur in Platonis Critia p. 112 C. αὐτοί τε καὶ ἐκγόνων ἔκγονοι κ α τ α γ η ρ ῶ ν τ ε ς.

Moeris Atticista olim ipsi Dobraeo imposuerat, qui illius auctoritatem secutus et συγκαταγηρᾶσαν § 7 et ἄπαιδα καταγηράναι § 22 reponendum censuit in Advers. I. p. 288. Satius est Moeridi, imperito homini, nihil credere, qui quum γηράναι apud Tragicos legisset levissime credidit *aoristum* esse eumque Atticis omnibus usitatum pro γηρᾶσαι. Turpiorem etiam errorem erravit in vicinia serio annotans Γ ρ α ψ ά μ ε ν ο ς Ἀττικῶς, γ ρ ά ψ α ς Ἑλληνικῶς. I nunc et huic homini quidquam crede.

Sequitur in Isaei libris II. 8. foedum ac semibarbarum glossema, quod Sauppius et Scheibius tandem expulerunt [καὶ ἐκ ταύτης τῆς λέξεως δῆλον ὅτι Φιλῶν ἀπεβάλετο. οὐδεὶς γὰρ μισῶν τινὰ ἱκετεύει αὐτῷ]. Recte notarunt λέξεως et ἀπεβάλετο illo sensu non esse Isaei aetatis. Graeculi dicebant ἐκβάλλειν pro ἀποπέμπειν, μεθιστάναι sine vi aut ira, et eorumdem est ἀποβάλλεσθαι dicere pro *dimittere a sese.* Deinde Graeci dicebant ἱκετεύω τινά, et nihil minus rei convenit h. l. quam verbum ἱκετεύω. Admoneat nos pannus iste tam inepte assutus ut suspicaces simus siquando alibi frigida et absurda additamenta orationis cursum retardant et nitorem ac venustatem minuunt et corrumpunt. Quo plura emblemata ἐπ'

αὐτοφώρῳ erunt deprehensa, eo facilius reliquae interpolationes redarguentur et tandem expungentur. Continuo in sqq. illo remedio utendum, ubi nunc legitur: *ἐδεῖτο οὖν ἡμῶν [δοῦναι χάριν ταύτην αὐτῷ] ἐκδοῦναι ἄλλῳ αὐτὴν μετὰ τῆς γνώμης τῆς ἑαυτοῦ.* Non est probum et Atticum *δός μοι χάριν ταύτην* pro *χάρισαι τοῦτό μοι*, neque maritus ea de causa dilectam uxorem a sese dimittens *sibi gratum fieri* cupit, *ἱκανὸς γὰρ ἔφη αὐτὸς ἀτυχῶν εἶναι*, sed carae uxori prospicit ne orba secum consenescat misera: quamobrem verba *δοῦναι χάριν ταύτην αὐτῷ* Graeculum, qui addidit, sibi habere iubemus.

In sqq. § 9. rescripserim *θαἰμάτια* pro *τὰ ἱμάτια.* Sedulo solent scribae crases Atticas resolvere: et quid erat usitatius quam *θοἰμάτιον* et *θαἰμάτια*?

Inserta de more particula legendum § 10: *ὅςις ζῶντά (τε) γηροτροφήσοι καὶ τελευτήσαντα θάψοι.* Saepius apud Isaeum illa copula aut loco suo mota est aut plane omissa.

Prorsus adsentior Dobraeo ex § 12 eiicienti verba *ἐπειδὴ προετίμησεν αὐτοὺς πάντων.* Orator dixerat simpliciter *καὶ ὁ ἀδελφὸς ἀκούσας ταῦτα ἐπήνεσέ τε τοὺς λόγους αὐτοῦ καὶ εἶπεν ὅτι κτἑ.* Adscripsit aliquis ad *ἐπήνεσε* in ora libri causam quamobrem id eum fecisse putaret.

In iis, quae continuo sequuntur expunge pronomen *αὐτόν*, quod Attici ubi possunt omittere solent, in verbis *εἶπεν ὅτι δέοιτο — ἡ παροῦσα ἐρημία ἐκείνου τοῦ θεραπεύσοντος [αὐτὸν] καὶ ἐπιδημήσοντος.* Nemo Atticorum in tali re inutile pronomen apponit et *δέομαι* vel *ἔρημός εἰμι τοῦ θεραπεύσοντος* dicitur ut apud Horatium *habes qui assideat, fomenta paret.* Obiter emenda orationem *κατὰ Νεαίρας* § 56. pag. 1364, 10: *ὡς ἠσθένει καὶ ἔρημος ἦν τοῦ θεραπεύοντος τὸ νόσημα*, ubi requiritur futurum *τοῦ θεραπεύσοντος.* Passim scioli interpolarunt fatuum pronomen *αὐτοῦ, αὐτῷ, αὐτόν*, ubi eleganter erat ab Atticis praetermissum, veluti paulo ante § 10: *ὅπως — ἔσοιτο αὐτῷ ὅςις ζῶντα γηροτροφήσοι καὶ τελευτήσαντα θάψοι [αὐτὸν] καὶ εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον τὰ νομιζόμενα αὐτῷ ποιήσοι.* Qui aurem habent diuturna Atticorum lectione subactam sentient *αὐτόν* abesse oportere. Iidem requirent *τε* additum in *ζῶντά (τε) γηροτροφήσοι.* Deprensi sunt scribae veluti *ἐπ'*

αὐτοφώρῳ in § 9. *τήν τε προῖκα ἀποδίδωσιν [αὐτῇ] — καὶ τὰ χρυσίδια, ἃ ἦν, δίδωσιν αὐτῇ*, ubi res ipsa clamat *αὐτῇ* (vel ut in Codd. est *αὐτῷ*) expelli oportere. Menecles *dotem reddidit.* Nihil aliud recte addi potest. Itaque probo Scheibium qui pronomen primus censuit esse removendum.

Sine causa idonea homines eruditi haerent § 12. in verbis: *ἐμοὶ μὲν οὖν συμβαίνει ἀποδημία, ὡς σὺ οἶσθα.* Quia est in libris melioribus A. B. *συμβαίνειν ἀποδημίαν* coniecerunt *συμβαίνειν ἀποδημίαν αὐτὸς σὺ οἶσθα*, vel *συμβαίνειν ἀποδημίαν ἴσως σὺ οἶσθα*, quae nullius pretii suspiciones sunt, nam soloeca oratio est *οἶδα συμβαίνειν.* Satis erat id reponere quod olim corrector nescio quis dederat *συμβαίνει ἀποδημία.* Scrupulum omnem eximet locus Demosthenis pag. 1086, 11: *οὐ πολλῷ δὲ χρόνῳ ὕϛερον ἀποδημίας τινὸς εἰς τὴν ὑπερορίαν συμβάσης τῷ Μειδυλίδῃ ὁ Ἀρχιάδης τελευτᾷ τὸν βίον ἀπόντος τοῦ Μειδυλίδου.* Sibi *peregre proficiscendum esse* dixit et ita addidit fratrem suas (absentis) res curaturum: *ὁ δὲ ἀδελφὸς οὑτοσὶ τῶν τε σῶν ἐπιμελήσεται καὶ τῶν ἐμῶν.*

Recte Dobraeus § 13. pro *ἐπεγένετο ἡ ποίησις* emendavit *ἐγένετο.* Nullus est praepositioni locus, et *ἡ ποίησις ἐπεγένετο* perinde absurdum est ac si paulo ante legeretur *ἐπιποιεῖταί με* pro *ποιεῖται.* Sed iterum haereo in iis quae sequuntur: *καί μοι τὸν νόμον ἀνάγνωθι ὃς κελεύει τὰ ἑαυτοῦ ἐξεῖναι διαθέσθαι ὅπως ἂν ἐθέλῃ.* Componi non possunt *κελεύει* et *ἐξεῖναι.* Comparatis duobus aliis Isaei locis fortasse quod verum est reperiemus. Legitur III. 68: *ὁ γὰρ νόμος διαρρήδην λέγει ἐξεῖναι διαθέσθαι ὅπως ἂν ἐθέλῃ τις τὰ ἑαυτοῦ*, et X. 10: *ὁ γὰρ νόμος διαρρήδην κωλύει παιδὶ μὴ ἐξεῖναι συμβάλλειν μηδὲ γυναικὶ πέρα μεδίμνου κριθῶν.* Usitatum est Graecis dicere *ὁ νόμος κελεύει* et *ὁ νόμος οὐκ ἐᾷ*, ut in caeteris omnibus *κελεύειν* et *οὐκ ἐᾶν*, *iubere* et *vetare*, inter se opponuntur. Ubi *ἐξεῖναι* sequitur praemitti solet *ὁ νόμος λέγει, ὁ νόμος διαγορεύει* vel *ὁ νόμος διαρρήδην λέγει*, sed neque *κελεύει* neque *κωλύει* ullo modo cum *ἐξεῖναι* per ipsam rei naturam copulari potest. Ad hanc igitur necessariam rationem accommodandi erunt et locus de quo agimus et X. 10. Imprimis usitatum est *διαρρήδην λέγειν*, *disertis*

verbis dicere, et uno verbo *διαγορεύειν*, quod plane idem est. Saepe proderit meminisse *ἀγορεύειν* cum compositis omnibus habere futurum *ἐρῶ*, aoristum *εἶπον*, perfectum *εἴρηκα* et *εἴρημαι* et aoristum *ἐρρήθην* cum futuris *εἰρήσομαι* et *ῥηθήσομαι*. Itaque *ἀπερῶ*, *ἀπεῖπον* et *ἀπείρηκα* ad *ἀπαγορεύω* referenda sunt, haud secus atque *οἴσω*, *ἤνεγκον* et *ἐνήνοχα* ad *φέρω*. Quicumque Graecorum verbi *φέρω* futuro uti volebat dicebat *οἴσω*, ut Socrates in Xenophontis Symposio dicit ad Antisthenem VIII. 6: *τὴν δ' ἄλλην χαλεπότητα ἐγώ σου καὶ φέρω καὶ οἴσω φιλικῶς*. Eodem modo qui verborum *ἀπαγορεύω*, *προσαγορεύω*, *ἀναγορεύω*, *ὑπαγορεύω*, *προαγορεύω*, *συναγορεύω*, *καταγορεύω*, *ὑπαγορεύω* et *διαγορεύω* futuro uti volebant dicebant *ἀπερῶ*, *προσερῶ* etc. qui aoristo *ἀπεῖπον*, *προσεῖπον* cett. et sic *ἀπείρηκα*, *ἀπείρηται*, *ἀπερρήθη*, *ἀπορρηθήσεται* ad *ἀπαγορεύω* referenda sunt et *προσείρηκα*, *προσείρημαι*, *προσερρήθην* ad *προσαγορεύω*, et si dicitur *προσειπὼν οὐκ ἀντιπροσερρήθην* utraque forma referenda est ad praesens *προσαγορεύω* et *ἀντιπροσαγορεύω*. Sic *ὑπερῶ τὸν ὅρκον* futurum est verbi *ὑπαγορεύω*, *συνείρηκα* perfectum verbi *συναγορεύω*, *κατεῖπον* aoristus verbi *καταγορεύω*, *διείρηκα* et *διείρηται* perfectum verbi *διαγορεύω*, et eadem ratio constanter observatur in reliquis ad unum omnibus. Rarissime tantum boni scriptores ex ipsa forma — *αγορεύω* reliqua tempora ex analogia finxerunt *προσαγορεύσας* dicentes pro *προσειπών* aut *ἀπηγόρευται* pro *ἀπείρηται*. Sequiores idem saepissime faciunt, etiam in nominibus adverbiisque. Apud veteres enim verbo *προσαγορεύω* respondet nomen *πρόσρησις*, non *προσαγόρευσις*, et sic *πρόρρησις* et *ἀπόρρησις* et *ἀνάρρησις* respondent verbis *προαγορεύω*, *ἀπαγορεύω* et *ἀναγορεύω*. Similiter adiectivum *ἀπόρρητος* verbo *ἀπαγορεύω* respondet et verbi *ἀναγορεύειν* (quod de praeconibus poni solet) periphrasis est *ποιεῖσθαι τὴν ἀνάρρησιν* et ad verbum *διαγορεύω* referendum est adverbium *διαρρήδην*, formatum ut *βλήδην* (*βέβληται*), *τμήδην* (*τέτμηται*), *ἀνέδην* (*ἀνεῖται*), *κλήδην* (*κέκληται*), *βύζην* (= *βύσδην*, *βέβυσται*), aliaque multa. Sic igitur idem est *ὁ νόμος διαγορεύει* et *ὁ νόμος διαρρήδην λέγει*. Passim inter legendum apparebit quam utile sit haec clare perspecta habere et simul quam sit hic usus et certus et frequens. Faciamus in uno composito experimen-

tum. Vidimus modo quid sit διαγορεύειν: hinc igitur διερῶ, διεῖπον, διείρηκα et διείρηται et τὰ διειρημένα et ἡ διάρρησις plana omnia et aperta sunt. Hinc manifesta est scripturae labes in Platonis loco de Legg. VI. p. 757 A: δοῦλοι γὰρ ἂν καὶ δεσπόται οὐκ ἄν ποτε γένοιντο φίλοι οὐδὲ ἐν ἴσαις τιμαῖς διαγορευόμενοι φαῦλοι καὶ σπουδαῖοι. Quid sibi vult in tali re διαγορευόμενοι, id est διαρρήδην λεγόμενοι? Platonis manum servavit erudita annotatio Boëthi apud Photium v. Φαῦλος hunc locum sic laudantis: δοῦλοι γὰρ καὶ δεσπόται οὐδέποτ' ἂν γένοιντο φίλοι οὐδ' ἐν ἴσαις τιμαῖς διαγενόμενοι φαῦλοι καὶ σπουδαῖοι. Lectionem διαγενόμενοι et sua ipsius praestantia et eruditissimi testis auctoritas perinde commendant. Hinc plane intelligitur quid dicat Plato in Politico p. 275 A: ξυμπάσης τῆς πόλεως ἄρχοντα αὐτὸν ἀπεφήναμεν, ὅντινα δὲ τρόπον οὐ διείπομεν, id est οὐ διαρρήδην (φανερῶς, σαφῶς) εἴπομεν. Eodem sensu dixit in Phaedro p. 253 D: ἀρετὴ δὲ τίς τοῦ ἀγαθοῦ ἢ κακοῦ κακία οὐ διείπομεν. Hesychius: Διειπεῖν: διηγήσασθαι, διαλεχθῆναι, non accuratissime, ut vides. Numquam enim διεῖπον poni potuit pro διελέχθην et non est διειπεῖν διηγήσασθαι sed διαρρήδην εἰπεῖν. Peius etiam Hesychius Διαγορεύει: θεσπίζει, διαγγέλλει, et Διείρηται: διήγγελται. Praesens διαγορεύω vix elapsum est apud Herodotum VII. 38: ἔφη τε ὑπουργήσειν καὶ διαγορεύειν ἐκέλευε ὅτευ δέοιτο, ubi in libris est καὶ δὴ ἀγορεύειν. Usus erat Pythius ad Xerxem verbis obscurioribus hisce: ὦ δέσποτα, χρηΐσας ἄν τευ βουλοίμην τυχεῖν τὸ σοὶ μὲν ἐλαφρὸν τυγχάνει ἐὸν ὑπουργῆσαι ἐμοὶ δὲ μέγα γενόμενον. Rex eum mittere ambages iubet et quid cupiat *diserte dicere*. Saepius reperitur perfectum διείρηκεν ὁ νόμος, διείρηται, τὰ διειρημένα, sed turbant in his librarii formas paene similes verbi διαιρεῖν substituentes διῄρηκα et διῄρηται et διῃρημένα, sed nusquam difficilis aut dubia optio esse potest, namque hoc tantum videndum utrum διαγορεύειν an διαιρεῖν locus postulat, quod nullo negotio discernitur. Luculentum imprimis est Platonis testimonium de Legg. XI. p. 932 E: τὰ μὲν θανάσιμα αὐτῶν διείρηται, τῶν δὲ ἄλλων οὐδέν πω διερρήθη. διτταὶ γὰρ δὴ φαρμακεῖαι κατὰ τὸ τῶν ἀνθρώπων οὖσαι γένος ἐπίσχουσι τὴν διάρρησιν· ἣν μὲν γὰρ τανῦν διαρρήδην

εἴπομεν κτἑ. clara lux vel ex hoc uno loco rei, de qua dicimus, affulget. In multis libris est διήρηται pro διείρηται, sed nemo in tali loco errare potuit. Dixit aliquid de eadem confusione Astius ad libr. de Legg. VII. p. 809 E. ubi legitur: ταῦτα οὕτω σοι πάντα ἱκανῶς παρὰ τοῦ νομοθέτου διείρηται, et post pauca: ὡς οὔπω διείρηκέ σοι, sed in plerisque διήρηται circumfertur. Attulit et alia et haec p. 813 A: καὶ ταῦτα ἡμῖν ἐν τοῖς πρόσθεν διείρηται πάντα, et post pauca: ἀληθῆ καὶ ταῦτα διείρηκας. Sed ut est Astius infelix coniector gravissimum errorem commisit quum in libr. de Legg. I. p. 647 C: ἄφοβον δεῖ γενέσθαι καὶ φοβερόν· ὧν δὲ ἑκάτερον ἕνεκα διηρήμεθα, reponere vellet διειρήμεθα. Non meminit esse aliquid inter activum et passivum. Εἴρηκα saepe solet Orator dicere, εἴρημαι non item. Melius reposuisset διείρηκεν p. 809 A. ubi edidit: νῦν μὲν γὰρ δὴ εἴρηκεν οὐδέν πω σαφὲς οὐδὲ ἱκανὸν ἀλλὰ τὰ μὲν τὰ δ' οὔ. Apud Demosthenem quoque saepius vidi διείρηκεν et διείρηται depravari in διήρηκεν et διήρηται, cuius rei haec exempla expende: pag. 465, 20: ὁρᾶθ' ὡς σαφῶς μηδένα εἶναι τριηραρχίας ἀτελῆ διείρηκεν (διήρηκεν) ὁ νόμος. pag. 644, 4: καὶ ἄλλ' ἄττα διείρηκεν (διήρηκεν) ἃ χρὴ ποιῆσαι — ὁ νόμος. pag. 976, 28: σαφῶς ὁ νόμος διείρηκεν (διήρηκεν) ὧν εἶναι δίκας προσήκει μεταλλικάς. pag. 666, 13: διείρηται (διήρηται) τί πρακτέον ἢ μή. His omnibus locis Dindorfius Dobraei auctoritatem secutus edidit διήρηκεν et διήρηται. Nollem factum, namque ad verbum διαγορεύειν (id est διαρρήδην λέγειν) haec omnia referenda esse diligens cuiusque loci consideratio docebit. Quid sit ὁ νόμος διαγορεύει μηδένα εἶναι τριηραρχίας ἀτελῆ unusquisque intelligit; substitue διαιρεῖ pro διαγορεύει et verba erunt sensu vacua. Dicitur apud Oratores ὁ νόμος διαιρεῖ et διεῖλεν ὁ νόμος, ubi lex *duas* res diversas inter se *distinguit*, veluti in Demosthenis Orat. I. κατὰ Στεφάνου § 45. p. 115, 10. τίς γὰρ ἁλώσεται ἔτι ποτὲ ψευδομαρτυριῶν εἰ μαρτυρήσει τε ἃ βούλεται καὶ λόγον ὧν βούλεται δώσει; ἀλλ' οὐχ οὕτω ταῦτα ὁ νόμος διεῖλεν. Non est, inquit, in lege haec *divisio*, sed omnium, quae quis pro testimonio dixerit, rationes reddere iubet. Semel tantum participium διειρημένος sine varietate in Demosthenis Codicibus legitur, pag.

212, 23: ᾤοντο ἅμα τε ναυπηγήσεσθαι ἐνταῦθα καὶ πληρώσεσθαι [ἐν τῷ λιμένι τῷ προειρημένῳ, expunge insulsum emblema cum Schaefero] ἐν ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις διειρημένου μηδὲν τοιοῦτον εἰσδέχεσθαι. Hic quidem verbi διαγορεύω perfectum sine scripturae discrepantia exstat, neque tamen locus caret vitio nam certa Graecitatis lex iubet accusativum ponere διειρημένον. Apud Isaeum optime XI. 22 emendatum est: διείρηται καθ' ἕκαϛον πέρὶ αὐτῶν, ubi Codd. omnes διήρηται exhibent, sed continuo sequitur: ὁ νόμος — διαρρήδην κελεύων τοῦ μέρους ἕκαϛον λαγχάνειν. Quod apud Isaeum paulo ante legitur XI. 12. καθάπερ καὶ ἐξ ἀρχῆς ἦν ὑπειρημένον vides ad ὑπαγορεύειν referri oportere, et in omnibus orationibus ea cognatio quam dicimus apparet, veluti in Orat. II. 28. ubi dixerat: ἀπηγόρευε τοῖς ὠνουμένοις μὴ ὠνεῖσθαι, post pauca § 29. de eadem re dicit: τούτῳ δὲ δίκην λαγχάνει τῆς ἀπορρήσεως, et sic ubique videbis ἀπαγορεύω, ἀπερῶ, ἀπεῖπον, ἀπείρηκα, ἀπείρηται, ἀπερρήθη, ἀπόρρησις et ἀπόρρητος sibi inter se respondere, veluti apud Demosthenem p. 902, 20: ἀπηγόρευεν ὁ Παρμένων — μὴ γιγνώσκειν ἄνευ τῶν συνδιαιτητῶν, et post pauca: ὅταν δὴ ἄνευ τῶν συνδιαιτητῶν παρὰ τὴν ἀπόρρησιν φῇ δεδιῃτηκέναι, et de eadem re pag. 899, 10: οὐ μόνον ἀμφισβητηθεὶς ἀλλὰ καὶ ἀπορρηθὲν αὐτῷ οὐδὲν ἧττον τὴν ἀπόφασιν ἐποιήσατο [1]). In eadem re aoristus legitur pag. 903, 20: ἀπεῖπε δὲ αὐτῷ μὴ διαιτᾶν, et ita passim, ut sibi quisque inter legendum notare poterit. Sciendum est autem in nonnullis verbi — αγορεύω compositis Veteres nonnumquam analogiam sequi. Ἀπαγορεύω ubi significat ἀποκάμνω semper habet ἀπερῶ, ἀπεῖπον et ἀπείρηκα cum

---

[1]) Laudavit haec verba Pollux II. 127. ἀπορρηθὲν δὲ αὐτῷ Δημοσθένης εἶπε τὸ ἀπαγορευθέν. ὑπὸ δὲ γένους ἀπορρηθῆναι παντὸς Πλάτων οἷον ἀποκηρυχθῆναι. Platonis locus est de Legg. XI. p. 929 A. Apud Suidam v. Ἀπορρηθέν pro Ἀπορρηθῇ ἀντὶ τοῦ ἀποκηρυχθῇ. Πλάτων, emendandum est Ἀπορρηθῆναι et ἀποκηρυχθῆναι. Vulgata nata est ex scribendi compendio.

Quemadmodum Demosthenes dixit ἀπορρηθὲν αὐτῷ, Plato de Rep. I. p. 337 E. dixerat: πῶς ἄν τις ἀποκρίναιτο ἀπειρημένον αὐτῷ ὅπως μηδὲν ἐρεῖ ὧν ἡγεῖται; ubi vide quid scribae turbaverint.

composito προαπερῶ cett. ubi autem *veto* significat interdum aoristus est ἀπηγόρευσα et perf. passivum ἀπηγόρευμαι. Προσαγορεύω ubi significat ἀσπάζομαι habet προσερῶ, προσεῖπον, προσερρήθην, ubi vero notat *appello, voco* nonnumquam προσηγόρευσα legitur et προσηγορεύθην. Xenoph. Memorab. III. 2, 1: τοῦ ἕνεκεν Ὅμηρον οἴει τὸν Ἀγαμέμνονα προσαγορεῦσαι ποιμένα λαῶν; Προσαγορευτέα est in Platonis Phaedone p. 104 A. De futuro προσαγορεύσομεν in Platonis Theaeteto p. 147 D. infra dicam. Demosthenes (nisi Dinarchi oratio est) dixit p. 1008, 5: ὅταν τις ὀνόματι μὲν ἀδελφὸς προσαγορευθῇ τινῶν. Προαγορεύω habet προερῶ, προεῖπον, προείρηκα, sed quia τὰ προειρημένα significat *ante dicta* pro *edicta* dicebant τὰ προηγορευμένα. Συναγορεύω habere solet συνερῶ, συνεῖπον et συνείρηκα: tamen Demosthenes p. 397, 20 composuit ἀντειπόντα et συναγορεύσαντα in his: ἐπέδειξα — τῇ μὲν τῶν συμμάχων ἀντειπόντα εἰρήνῃ, τῇ δὲ Φιλοκράτους συναγορεύσαντα. Idem qui tam saepe ἀπεῖπε posuit pro *vetuit* dixit p. 1021, 20: ἀπηγόρευσεν αὐτῷ μὴ διαιτᾶν et pauca quaedam alia huiuscemodi hic illic apud Veteres leguntur. Post Alexandri tempora omnes fere analogiam sequi solent et saepissime — αγορεύσω, — ηγόρευσα, — ηγόρευκα, et — ηγόρευμαι apud omnes usurpantur in compositis omnibus; praeterea nova nomina finguntur Veteribus inaudita προαγόρευσις, προσαγόρευσις, ἀπαγόρευσις et sim. Quod apud Hesychium legitur Διηγορευμένοις: παραγγελθεῖσι, non est vetus glossa, sed spuria a Christiano homine ex libris sacris inserta, quales apud Hesychium plurimae sunt olim a viris doctis explosae. Sequiores saepius διηγόρευσα et διηγορευμένον et sim. usurpant, veluti Lucianus in *Tyrannicida* cap. 12 τοῦτο μέμνημαι διηγορευμένον ἐν τοῖς νόμοις, ubi scriptor Atticus διειρημένον dixisset. Vitiosum est autem quod apud Lucianum legitur in *Piscatore* cap. 26 μεγάλῃ τῇ φωνῇ διαγορεύει κακῶς Πλάτωνα: omnibus Graecis usitatum est dicere κακῶς ἀγορεύειν itaque ἀγορεύει κακῶς emenda.

Ἀναγορεύω, quod proprie de praeconibus dicitur aliquid renuntiantibus et planissime idem significat atque κηρύσσω, habet constanti omnium usu eoque frequentissimo ἀνερῶ, ἀνεῖπον, ἀνείρηκα, ἀνείρημαι, ἀνερρήθην et ἀναρρηθήσομαι et nomina

ἀνάρρησις et ἀνάρρημα. Novitium nomen est ἀναγόρευσις pro ἀνάρρησις. Athenienses de more dicebant ποιεῖσθαι τὴν ἀνάρρησιν pro ἀναγορεύειν et passive ἡ ἀνάρρησις γίγνεται. Plato de Legg. V. p. 730 D. ὁ μέγας ἀνὴρ ἐν πόλει ἀναγορευέσθω, et XII. p. 946 B. πᾶσιν ἀνειπεῖν ὅτι Μαγνήτων ἡ πόλις κτέ. Tritae sunt locutiones ἀνεῖπεν ὁ κῆρυξ et πρόσθε τῶν ἐπωνύμων ἀνειπεῖν, Isocrat. adv. Callim. § 61. Hesychius Ἀνεῖπεν: ἐκήρυξεν, διὰ κήρυκος εἶπεν. Luculentum in paucis testimonium est in Platonis libro IX. de Rep. p. 580 B. μισθωσώμεθα οὖν κήρυκα ἢ αὐτὸς ἀνείπω ὅτι κτέ. — Ἀνειρήσθω σοι, ἔφη. Ἦ οὖν προσαναγορεύω —; Προσαναγόρευε, ἔφη. In Aeschinis Ctesiphontea, ubi multis agit Orator de corona aurea non in theatro sed in concione renuntianda, videbis promiscue poni ἀναγορεύω et κηρύττω et ἀνακηρύττω et perinde dici τὴν ἀνάρρησιν et τὸ κήρυγμα. Legitur § 122 ὁ κῆρυξ ἀνηγόρευεν et paulo ante ὁ κῆρυξ ἀνεῖπεν, et § 155. προελθὼν ὁ κῆρυξ τί ποτ' ἀνερεῖ, et § 45. ἀναρρηθῆναι, et § 189 δεῖ γὰρ τὸν κήρυκα ἀψευδεῖν ὅταν τὴν ἀνάρρησιν ἐν τῷ θεάτρῳ ποιῆται πρὸς τοὺς Ἕλληνας, et § 153. νομίσαθ' ὁρᾶν προϊόντα τὸν κήρυκα καὶ τὴν ἐκ τοῦ ψηφίσματος ἀνάρρησιν μέλλουσαν γίγνεσθαι. Eodem modo videbis Atticos omnes scribere, sed sequiores Graeculi veteris usus ignari ἀναγορεῦσαι et ἀναγορευθῆναι et ἀναγόρευσις dicere solent. Circumferuntur in plerisque Demosthenis Codicibus ψηφίσματα quaedam et Νόμοι et alia id genus, quae omnia a Graeculis inepte ficta miror quomodo umquam eruditis hominibus potuerint imponere. Suo se indicio ut sorex prodit Graeculus qui in Demosthenis oratione περὶ τοῦ ϛεφάνου § 54. ψήφισμα commentus est in quo legitur: ἔγραψε παράνομον ψήφισμα ὡς ἄρα δεῖ ϛεφανῶσαι Δημοσθένην — καὶ ἀναγορεῦσαι ἐν τῷ θεάτρῳ, et iterum § 84. ἀναγορεῦσαι τὸν ϛέφανον ἐν τῷ θεάτρῳ —, τῆς δὲ ἀναγορεύσεως ἐπιμεληθῆναι — τὸν ἀγωνοθέτην, quibus similia leguntur § 115, 116 et 118. Legitur in § 120 Νόμος, in quo est τὰς ἀναγορεύσεις τῶν ϛεφάνων ποιεῖσθαι ἐν τοῖς ἰδίοις δήμοις. Antiquum dicendi genus prorsus erat obsoletum quum haec scriberentur. Hinc eruditi magistri et λέξεων conditores sedulo nomina haec intermortua colligebant et interpretabantur. Pauca haec

ex Hesychio cognosce Ἀνάρημα: (L. ἀνάρρημα) κήρυγμα [1]). Ἀναρρηθῆναι: ἀνακηρυχθῆναι. Ἀναρρήσεως: ἀνακηρύξεως. Haec quidem recte et ordine explicata sunt, sed quod alibi docet: Ἀνάρρησις; προανακήρυξις, πρόρρησις, προαγόρευσις. vehementer fallitur; neque enim ἀναγορεύειν est προανακηρύττειν et multo etiam minus προαγορεύω. Quod Hesychius coniungit πρόρρησις et προαγόρευσις, sic omnes faciunt recentiores, qui formas veteres et novitias in talibus permiscent, veluti Pollux III. 152. ὁ δὲ νικήσας — ἐκηρύχθη, ἀνεκηρύχθη, ἀνερρήθη, ἀνηγορεύθη — καὶ ἀνάρρησις καὶ ἀναγόρευσις καὶ ἀνακήρυξις —, ἀνειπεῖν, ἀνακηρῦξαι, ἀναγορεῦσαι. Cf. II. 127. VI. 177. VIII. 139. Caeterum notandum ἀναγορεύειν, ut κηρύττειν cum tribus praepositionibus componi προαναγορεύειν, ἐπαναγορεύειν et προσαναγορεύειν. Quid sit ἐπαναγορεύειν intelligitur ex notissimo ἐπικηρύττειν. Nemo nescit quid sit ἀργύριον aut χρήματα ἐπικηρύττειν τινί, aut quid dicat Demosthenes ubi dicit de Fals. Legat. § 21. διὰ ταῦτα χρήμαθ' ἑαυτῷ τοὺς Θηβαίους ἐπικεκηρυχέναι. Nonnumquam in ea re ita loquuntur ut Lysias in Orat. VI. § 18. ἐπικηρύττοντες τάλαντον ἀργυρίου δώσειν τῷ ἀπάγοντι ἢ ἀποκτείναντι, quem locum affero ut obiter admoneam pro ἀπάγοντι emendandum esse ἀγαγόντι. Ἐπαναγορεύω nunc semel tantum apud scriptores Atticos reperitur, nempe in Aristophanis Avibus vs. 1071:

τῇδε μέντοι θἠμέρᾳ μάλιςˊ ἐπαναγορεύεται
ἢν ἀποκτείνῃ τις ὑμῶν Διαγόραν τὸν Μήλιον
λαμβάνειν τάλαντον.

Huius verbi aoristo quum vellet uti Thucydides ita dixit VI. 60. τῶν δὲ διαφυγόντων θάνατον καταγνόντες ἐπανεῖπον ἀργύριον τῷ ἀποκτείναντι. Haec quoque forma nunc semel tantum in scriptoribus Atticis legitur, neque dubium est quin Pollux II. 128 quum annotaret ἐπανειπὼν ἀργύριον οἷον ἐπικηρύξας hunc ipsum locum respexerit, quod fecit et Hesychius in Ἐπανεῖπαν: ἐπεκήρυξαν, ubi Ἐπανεῖπον verum est. Postea omnes in ea re constanter ἐπικηρύττειν dicere coeperunt.

---

1) Ἀνάρρημα nunc quidem praeterquam apud grammaticos nusquam comparet. Phrynichus Bekk. Anecd. p. 23, 6: Ἀνάρρημα τὸ κήρυγμα σεμνὸν πάνυ.

Quemadmodum nomina ἀνάρρησις, διάρρησις, πρόρρησις et πρόσρησις respondent verbis ἀναγορεύω, διαγορεύω, προαγορεύω et προσαγορεύω, similiterque nomina in — μα, ut ἀνάρρημα, πρόρρημα, πρόσρημα (ut apud Demosthenem Orat. XXIII. 30. τὸν ἀνδροφόνον προσειπὼν — ἔνοχος τῷ προσρήματι τούτῳ), sic verbum ἀπαγορεύω habet sibi respondens nomen ἀπόρρησις, pro quo Graeculi ἀπαγόρευσις dicebant. Ἀπαγορεύω triplicem habet significandi potestatem, itaque ἀπόρρησις quoque. Ἀπαγορεύω primum significat idem quod οὐκ ἐῶ *veto*, quemadmodum ἀπεμυθεόμην apud Homerum et ἀπαυδῶ. Itaque ἀπόρρησις eo sensu frequens admodum est et ἀπόρρητον *vetitum*, ut in δρᾶν τἀπόρρητα in Aristophanis fragmento:

οὕτω τι τἀπόρρητα δρᾶν ἐστὶ γλυκύ.

Deinde ἀπαγορεύω denotat, ut nemo nescit, ἀποκάμνω, et eo quoque sensu habet ἀπόρρησιν, nomen sibi respondens. Plato eo nomine sic usus est de Rep. II. p. 357 A. τοῦ Θρασυμάχου τὴν ἀπόρρησιν οὐκ ἀπεδέξατο, de quo loco egit Ruhnken. ad Tim. p. 44. Nempe dissentiebant eruditi, quorum alii ἀπόρρησιν referebant ad ἀπαγορεύειν pro ἀποκάμνειν, quae unice vera interpretatio est, sed Phrynichus in Bekk. Anecd. I. 27. sic obloquitur: Ἀπόρρησις. ἡ μὲν συνήθεια τὴν ἀπαγόρευσιν οὕτω λέγει, Πλάτων δὲ ἀντὶ τοῦ ῥῆσις αὐτὸ ἐν τῇ Πολιτείᾳ τέθεικεν εἰπών· καὶ τότε τὴν ἀπόρρησιν τοῦ Θρασυμάχου οὐκ ἀπεδέξατο, quae temeraria et nullo fundamento nixa interpretatio est. Non magis ἀπόρρησις pro ῥῆσις dici potest quam ἀπαγορεύω pro λέγω sive ἀγορεύω. Non probabat Glauco ὅτι ἀπεῖπεν ὁ Θρασύμαχος, id est ἀπέκαμεν et Socrati concessit. Ἀπαγορεύω significat denique *abdico* filium, quod quia voce praeconis solebat fieri dicebant ὑπὸ κήρυκος ἀπαγορεύειν et ἀπειπεῖν et ἀπορρηθῆναι, id est ἀποκηρύττειν vel ἐκκηρύττειν, quae omnia apud Platonem coniuncta saepius leguntur in libro XI. de Legibus, ubi est p. 928 D. τὸν υἱὸν ὑπὸ κήρυκος ἀπειπεῖν, et p. 929 A. ὑπὸ τοῦ γένους ἀπορρηθῆναι παντός. Hinc ἀπόρρησις poni poterat pro *abdicatione* (ἀποκηρύξει), cuius rei diserta memoria apud eruditos grammaticos exstat in Bekk. Anecd. I. 216, 10 Ἀπόρρησις — καὶ τὸ ἀποκηρύσσειν.

Addam Platonis locum ubi in verbo ἀπαγορεύειν scribae

contra veterum usum peccarunt in Theaeteto p. 200 D. ubi quum dixisset Socrates: οὐ γάρ που ἀπεροῦμέν γέ πω, Theaetetus respondet: ἥκιςα, ἐάνπερ μὴ σύγε ἀπαγορεύσῃς. Nempe ἀπαγορεύσῃς a scriptore Attico scribi non potuit. Fieri potuit ut aliquis vivo Alexandro συναγορεῦσαι diceret et προσαγορεῦσαι, sed omnibus antiquioribus solemni semper fuit ἀπερεῖν et ἀπειπεῖν et ἀπείρηκα dicere. Qui ἀπηγόρευσα dicere coeperunt utuntur hac forma notione *vetandi*, non de iis qui viribus defecerunt et desponderunt animum. Itaque exemta una litterula redde Platoni suum ἀπαγορεύῃς.

Gravissima suspicione premitur forma προσαγορεύσομεν in Platonis Theaeteto p. 147 D. ἡμῖν οὖν εἰσῆλθέ τι τοιοῦτον — πειραθῆναι ξυλλαβεῖν εἰς ἓν ὅτῳ πάσας ταύτας προσαγορεύσομεν τὰς δυνάμεις. Verbum προσαγορεύω sive ponitur pro *vocare*, *appellare* sive pro *salutare* habet ubique futurum προσερῶ, qua forma Plato alibi constanter usus est, ut in loco plane gemello in Sophist. 227 B. τί προσεροῦμεν ὄνομα ξυμπάσας δυνάμεις; In Codd. nihil est auxilii, nam quod in nonnullis est προσαγορεύομεν aut προσαγορεύσαιμεν nihil nos adiuvat, quoniam loci compositio necessario requirit *futurum*. Nulla alia ratio est quam ut credamus veterem scripturam ΠΡΟϹЄΡΟΥΜЄΝ incertum quo casu periisse et Graeculos sic suum προσαγορεύσομεν supposuisse. Post paucos versus recte aoristi forma vetus servata est in τετράγωνόν τε καὶ ἰσόπλευρον προσείπομεν.

Vetus futuri forma προσερῶ diversissimi generis vitium peperit in Isocratis epistola V ad Alexandrum scripta sub initium, ubi editur: πρὸς τὸν πατέρα σου γράφων ἄτοπον ᾤμην ποιήσειν εἰ περὶ τὸν αὐτὸν ὄντα σὲ τόπον ἐκείνῳ μήτε προσερῶ μήτε ἀσπάσομαι μήτε γράψω τι. Haec ita dicuntur quasi inter προσαγορεύω et ἀσπάζομαι aliquid esset discriminis, sed planissime idem significant ἀσπάζεσθαι et προσαγορεύειν, quemadmodum nihil prorsus interest, ut vidimus, inter κηρύττειν et ἀναγορεύειν. Hesychius Προσαγορεύει: ἀσπάζεται, et in v. Προσπτύσσεται: — προσαγορεύει, ἀσπάζεται. et diserte Phrynichus Bekk. Anecd. p. 14, 4: Ἀσπάζεσθαι καὶ προσαγορεύειν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ τιθέασιν. Risum igitur moveret qui ita diceret οὔτε ἀνερῶ οὔτε κηρύξω, sed non minus ridi-

culum est εἴ σε μήτε π ρ ο σ ε ρ ῶ μήτε ἀ σ π ά σ ο μ α ι. Quicumque hanc ad Alexandrum epistolam composuit nihil aliud dederat quam μήτε προσερῶ μήτε γράψω τι. Sciolus in ora libri allevit interpretamentum μήτε ἀσπάσομαι. Προσαγορεύω et προαγορεύω confusa erant apud Platonem de Legg. IV. p. 719 E. ubi edebatur: πότερον οὖν ἡμῖν ὁ τεταγμένος ἐπὶ τοῖς νόμοις μηδὲν τοιοῦτον π ρ ο σ α γ ο ρ ε ύ ῃ ἐν ἀρχῇ τῶν νόμων; sed rectissime Stallbaumius et προαγορεύῃ reposuit et huius coniunctivi rationem aperuit, nisi quod in eam rem abusus est loco Platonis in Protagora p. 348 D. περιιὼν ζητεῖ ὅτῳ ἐ π ι δ ε ί ξ η τ α ι καὶ μεθ' ὅτου β ε β α ι ώ σ η τ α ι, ubi certa loquendi lex iubet scribere ἐπιδείξεται et βεβαιώσεται. Opponuntur inter sese προαγορεύω σοι ποιεῖν et ἀπαγορεύω σοι μὴ ποιεῖν et significant adeo idem fere atque κελεύω et οὐκ ἐῶ. Hinc contraria sunt πρόρρησις et ἀπόρρησις. Λέγω tria habet composita, in quibus *dicendi* notio servatur, ἀντιλέγω, προλέγω et ἐπιλέγω, unde ἀντιλογία, πρόλογος et ἐπίλογος formata sunt. Quemadmodum igitur ἀγορεύω pro λέγω dicebatur in nonnullis, ut in vetere formula τίς ἀγορεύειν βούλεται; et in Aristophanis Pluto vs. 102:

οὐκ ἠ γ ό ρ ε υ ο ν ὅτι παρέξειν πράγματα
ἐμελλέτην μοι;

et saepius alibi, sic et ἀνταγορεύειν dicebatur pro ἀντιλέγειν et προαγορεύειν pro προλέγειν. Imprimis in sacris usitatum verbum est προαγορεύω quum *denuntiatur* ante sacra impiis et sacrilegis, ut sacris abstineant, quae πρόρρησις appellatur apud veteres, προαγόρευσις apud sequiores. Eodem modo si quis caedis erat reus ei denuntiari solebat ut sese sacris et foro abstineret, idque dicebatur προαγορεύειν τινὶ εἴργεσθαι ἱερῶν καὶ ἀγορᾶς. Si Pollucem audis VIII. 66. ea res προαγόρευσις dicebatur: εἴργεσθαι δὲ ἱερῶν καὶ ἀγορᾶς οἱ ἐν κατηγορίᾳ φόνου ἄχρι κρίσεως. καὶ τοῦτο προαγόρευσις ἐκαλεῖτο, sed Pollux in ea re usum veterem et sequiorum συνήθειαν non satis distinguebat. Attici πρόρρησιν vocabant, ut apud Antiphontem de caede Herodis § 88 et de Choreut. § 6. Ex huius rei observatione deprehendes scioli additamentum in Antiphontis Oratione de caede Herodis § 10 ἐμοὶ δὲ πρῶτον μὲν οὗ τοῖς ἄλλοις εἴργεσθαι π ρ ο α γ ο ρ ε ύ ο υ σ ι τοῖς τοῦ φόνου

φεύγουσι τὰς δίκας, ἐνταυθὶ πεποιήκασι τὴν κρίσιν [ἐν τῇ ἀγορᾷ], ubi quis non praesertim admonitus intelliget ἐν τῇ ἀγορᾷ non ab Oratore esse additum, sed a nescio quo Graeculo in ora libri adscriptum deinde irrepsisse in textum. Sed ad Isaei orationem II reverti tempus est.

Duo vocabula spuria irrepserunt in § 14. ὑγιαίνων, εὖ φρονῶν, [εὖ νοῶν] — εἰσάγει με εἰς τοὺς φράτορας. Nihili est εὖ νοεῖν. Graeci dicebant εὐνοεῖν et ἀντευνοεῖν pro *bene velle alicui*, εὔνουν εἶναι, εὔνοιαν ἔχειν τινί, et opponuntur inter se εὖ φρονεῖν et παρανοεῖν sive παραφρονεῖν, veluti in § 19. οὐ παρανοῶν οὐδὲ γυναικὶ πιθόμενος — ἀλλ' εὖ φρονῶν. Quum autem locus nullam *benevolentiae* mentionem admittat, consequitur errore quodam εὖ νοῶν irrepsisse. Non fugit ea res Dobraeum, qui ad εὖ νοῶν annotavit suum "*forsan del.*"

Pro φράτορας Atticis antiquioribus ubique φράτερας reddendum, in qua re dubitasse Scheibium miror. Non est enim librorum consensus nobis extimescendus ubi constat duplicem olim formam fuisse alteram altera antiquiorem. Scribae semper sunt εὐεπίφοροι ad notiora et in errando sibi constant. Atticos veteres dixisse φράτηρ et φράτερες, non φράτωρ et φράτορες docuit G. Dindorfius ad Steph. Th. in v. Magni ponderis est testimonium quo utitur Aelii Dionysii, ex cuius Ὀνόμασιν Ἀττικοῖς Eustathius haec descripsit p. 239, 32: Αἴλιος δὲ Διονύσιος ἐν τῷ κατ' αὐτὸν ῥητορικῷ λεξικῷ φησὶν ὅτι — οἱ ἀρχαῖοι φράτερας φασὶ διὰ τοῦ ε, οὗ, φησὶν, ἡ ὀρθὴ φράτηρ. Illud ipsum φράτηρ indicante Dindorfio in libris Demosthenis illaesum evasit p. 1061, 11: μαρτυρεῖ συγγενὴς εἶναι καὶ φράτηρ. Quod autem saepe legitur φατρία et φατριάζειν (aut φατρίζειν), sciendum est esse vocabula nihili nata ex negligentia eorum qui in summa littera φ non animadverterant uncinum, quo ρ significabatur, qui plurimorum errorum fons est. Qui τάφρος nihil cogitantes in τάφος convertere solent, quid eos censemus fecisse in vetusto vocabulo olim obsoleto φρατρία aut φρατριάζειν?

Vitio laborat locus in § 18: κἀκεῖνός τε τὴν πρόνοιαν εἶχεν ὥσπερ εἰκός ἐστι πατέρα περὶ υἱέος ἔχειν. Omnes viderunt non esse haec apte composita: itaque coniecerunt aut ἥνπερ pro ὥσπερ aut τὴν πρόνοιαν τοιαύτην εἶχεν. Leniore remedio sa-

nari malum poterit: resecto molesto articulo scribendum κἀκεῖνός τε πρόνοιαν εἶχεν, id est προὐνοεῖτο, quemadmodum dicitur ἐπιμέλειαν ἔχειν pro ἐπιμελεῖσθαι, σπουδὴν ἔχειν pro σπουδάζειν, φροντίδ' ἔχειν, προθυμίαν ἔχειν et similia complura.

Inutile fulcrum orationi supposuit sciolus in § 20. οὐχ ὑπ' ἐκείνης πεισθεὶς ἐμὲ ἐποιήσατο υἱὸν, ἀλλὰ μάλιστα μὲν ὑπὸ τῆς ἐρημίας [ἐπείσθη] κτἑ. Recte vidit Scheibe non ἐπείσθη sed πεισθεὶς ἐποιήσατο ex praecedentibus cogitatione supplendum esse et manifestum emblema sustulit.

In § 20. cum Dobraeo legendum: ταῦτα τηλικαῦτ' ὄντα ἐνῆγεν pro ταῦτα τηνικαῦτα ἐνῆγεν, ut in § 15: ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ τοσούτῳ ὄντι, et III. 51. ταῦτα τηλικαῦτα ὄντα, et aliis locis.

Dittographia est expellenda ex § 21: ἀλλ' οὐκ ἂν αὐτῷ ἔδωκεν. — οὐχ οὕτως [οὗτος] ἐστὶ φιλοχρήματος.

Iterum assentior Dobraeo § 22. in verbis οὐκοῦν ἐξ ἀνάγκης ἢ αὐτῷ ἄλλον τινὰ ποιήσασθαι [μᾶλλον] ἢ ἄπαιδα καταγηρᾶν, expungenti molestum μᾶλλον. Nempe optio datur, non comparatio instituitur. Necesse erat Menecli aut aliquem ex alia familia aut nullum adoptare. Pro *nullum adoptare* exquisitius dixit *in orbitate consenescere*, quod redit eodem. Quomodo sententia sic conformata additum μᾶλλον ferre potuit?

Miror quomodo Criticorum acutos oculos fugerit evidens vitium in § 22: πάντας ἂν οἶμαι ὁμολογῆσαι ὑμᾶς ὡς οὐκ ἂν ποιησάμενος ἄλλον οἰκειότερον ἐμοῦ ποιήσαιτ' ἄν. Quis hunc optativum ποιήσαιτ' ἂν ferre potest de Menecle quum haec causa ageretur dudum mortuo? Sine mora reponamus ἐποιήσατ' ἄν.

In § 23. corrigenda interpunctio est in hunc modum: ἀλλ' ὅτι τὸ παράπαν ἐποιήσατο ·καὶ οὐκ ἐτελεύτησεν ἄπαις, τοῦτ' ἐστὶν ὃ ἐπιτιμᾷ.

In § 24. emblema manifestum tenemus in verbis: ὁ δὲ θεῖος οὑτοσὶ οὐκ αἰσχύνεται τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν ταύτης τῆς ἐξουσίας ἀποστερῶν νῦν [τοῦ ποιήσασθαι], ἧς οὐδέ κτἑ. Continuo praecedit οὗτος ὁ νόμος [ὁ περὶ τῆς ποιήσεως], ubi iterum Graeculus Oratori interstrepit, nam dabis mihi περὶ τῆς ποιήσεως legem nullam Athenis fuisse. Poterat περὶ τῶν ποιήσεων

aut *περὶ τοῦ ποιεῖσθαι* lex lata esse, sed *περὶ τῆς ποιήσεως* non potuit. Eodem remedio utendum in § 26.

Excidit necessarium *ἄν* in § 25: *οἶμαι δὲ καὶ τοῦτον — οὐκ ἀλλ' οὐδὲν (ἄν) εἰπεῖν*, deinde inserta copula scripserim *ὅϛις αὐτὸν ἔμελλε ζῶντά (τε) θεραπεύσειν καὶ τελευτήσαντα θάψειν.*

Quidquid homines docti obloquuntur duo vocabula transponenda sunt in § 26. *οὐκ αἰσχύνεται μὲν αὐτῷ τὸν νόμον [τὸν περὶ τῆς ποιήσεως] ποιῶν κύριον, τῷ δὲ ἀδελφῷ — ζητῶν ἄκυρον ποιῆσαι.* Necessario requiritur *αὐτῷ μὲν — τῷ δὲ ἀδελφῷ.*

Insiticium est participium *διαφερόμενος* in § 27. *διὰ τί [διαφερόμενος] ζητεῖ οὗτος τὸν ἀδελφὸν τὸν ἑαυτοῦ ἄπαιδα καταϛῆσαι;* Neque enim *διαφέρεσθαι διά τι* dicitur, sed *περί τινος*, *de aliqua re* cum aliquo *contendere*, et quo tandem pacto dici potuit frater cum fratre defuncto contendere? Eiecto participio omnia recte procedunt: *διὰ τί ζητεῖ τὸν ἀδελφὸν ἄπαιδα καταϛῆσαι;*

Quod continuo sequitur: *εἰ μὲν γὰρ περὶ τοῦ ὀνόματός μοι διαφέρεται καὶ ἀναίνεται εἰ ἐγὼ ἔσομαι υἱὸς Μενεκλέους πῶς οὐ φθονερός ἐϛιν;* in iis *ἀναίνεται* aperte mendosum est. Non est enim Graecum *ἀναίνεται εἰ ἐγὼ ἔσομαι υἱὸς Μενεκλέους.* *Εἰ* sic cum futuro coniunctum additur verbis motum animi significantibus, praesertim misericordiam aut indignationem. *Δεινὸν ἡγοῦμαι* aut *δεινόν ἐϛιν*, *ἄτοπόν ἐϛιν*, *αἰσχρόν ἐϛιν*, *ὑπερφυές ἐϛιν*, *λυποῦμαι*, *ἀγανακτῶ*, *χαλεπῶς φέρω*, *ἐλεῶ*, *οἰκτείρω*, similibusque commotum animum denotantibus, ut in Anabasi I. IV. 7. *οἱ δ' ᾤκτειρον εἰ ἁλώσοιντο*, et in noto Aeschinis loco in Ctesiphontea § 147. *Δημοσθένης οὐκ ἀγαπᾷ εἰ μὴ δίκην δέδωκεν, ἀλλ' εἰ μὴ καὶ χρυσῷ ϛεφάνῳ ϛεφανωθήσεται ἀγανακτεῖ*, quibus similia leguntur passim apud alios. Sed nemo credet cum verbo *ἀναίνεται* illo modo *εἰ* componi posse, et apparet aliud quid in *ἀναίνεται* latere. Proxime ad verum accessit Schoemannus quum *ἀγανακτεῖ* reponi iuberet. Rem ipsam reperit, sed non reperit vocabulum ipsum, quo Orator in ea re fuerat usus. In *ἀναίνεται* nihil aliud latebat quam *ἄχθεται* et sic esse censeo emendandum: *καὶ ἄχθεται εἰ ἐγὼ ἔσομαι υἱὸς Μενεκλέους.*

Consecutio temporum quam vocant a scribis vitiata est

§ 28 in his: *ὁ δ' οὐκ εἶχεν ὁπόθεν ἀποδῷ*, nam certa linguae lex *ἀποδοίη* scribi iubet. Quia sequiores Graeculi pro *ἀποδοίη* solent dare *ἀποδώῃ*, similiterque *γνώῃ*, *ἁλώῃ* pro *γνοίη*, *ἁλοίη*, factum est ut temere optativi et coniunctivi formae in libris permiscerentur.

Contra constantem Atticorum loquendi consuetudinem legitur in § 29: *ἔδοξεν ἡμῖν χρῆναι — ἐπιτρέψαι τῷ τε κηδεστῇ τῷ τούτου καὶ τοῖς φίλοις διαιτῆσαι.* Nemo enim dicebat *ἐπιτρέπειν τισὶ διαιτᾶν* vel *διαιτῆσαι*, sed *ἐπιτρέπειν τισὶ δίαιταν.* Saepe autem factum esse vidi ut scribae vetus ΔΙΑΙΤΑΝ aut in *διαιτᾶν* corrumperent aut alio modo locutionem hanc forensem vitiarent. Recte apud Lysiam *κατὰ Διογείτονος* § 2. emendatum est: *ἔπεισα αὐτοὺς τοῖς φίλοις ἐπιτρέψαι δίαιταν* pro *διαιτᾶν*. Sine errore legitur apud Demosthenem *κατὰ Νεαίρας* p. 1306, 7: *συνῆγον αὐτοὺς οἱ ἐπιτήδειοι καὶ ἔπεισαν δίαιταν ἐπιτρέψαι αὐτοῖς*, et p. 1368, 5: *δίαιταν ἐπιτρέπει αὐτοῖς τοῖς ἐγγυηταῖς*, et *πρὸς Βοιωτόν* p. 1021, 8: *τὴν δίαιταν ταύτην ἐπιτρέπειν με προὐκαλεῖτο*, et alibi saepissime. Itaque sine ulla controversia apud Isaeum V. 31. ubi in libris est: *ἠξίου — δίαιταν ἡμᾶς ἐπιτροπεύειν*, Oratoris manum restituit Reiskius *ἐπιτρέπειν* corrigens. Ergo nunc quoque Isaeo reddenda sunt verba concepta et legitima *ἔδοξεν ἡμῖν — ἐπιτρέψαι — τοῖς φίλοις δίαιταν.*

Molestum emblema pessime corrumpit loci elegantem concinnitatem in § 30. Proponam primum locum importuno additamento liberatum et qualem ab Oratore profectum esse arbitror. Itum erat ad arbitros: *ἐκεῖνοι δ' εἰ μὲν ἐπιτρέποιμεν αὐτοῖς ὥστε τὰ δίκαια διαγνῶναι οὐκ ἂν ἔφασαν διαιτῆσαι· — εἰ δ' ἐάσομεν αὐτοὺς γνῶναι τὰ συμφέροντα πᾶσιν ἔφασαν διαιτήσειν.* Plana et perspicua omnia sunt et nihil his addi posse videatur. Sed in libris est omnibus: *ἐκεῖνοι δ' [εἶπον ἡμῖν] εἰ μὲν ἐπιτρέποιμεν κτέ.* et ea scabrities orationis neminem offendisse videtur. Non tantum durissimum est sed intolerandum prorsus *εἶπον ἡμῖν — οὐκ ἂν ἔφασαν διαιτῆσαι*, quae quum resectis duobus vocabulis aptissime et commodissime restituantur, quomodo quis in Codd. tam vehementer interpolatis dubitare poterit? Docet aperte hic locus perinde esse utrum dicas *οὐκ ἂν ἔφασαν διαιτῆσαι* an *οὐκ ἔφασαν διαιτή-*

σειν, et ubi in apodosi futurum est εἰ quoque cum futuro coniungi, ubi ἄν cum aoristo εἰ optativum habere. Scribis solemne est aut ἄν omittere aut servato ἄν aoristum in futurum convertere, sed neque οὐκ ἔφασαν διαιτῆσαι neque οὐκ ἂν ἔφασαν διαιτήσειν veterum quisquam umquam scribere potuit. Itaque manifesto mendosa est lectio apud Isaeum V. 23: ἡγούμενοι γὰρ οὐκ ἂν αὐτὸν βεβαιώσειν, pro βεβαιῶσαι, et sicubi similia leguntur, aperti scribarum errores tollendi sunt.

Post pauca ἔφασαν ab aliquo correctore interpositum esse suspicor in § 31. διῄτησαν (leg. ἐδιῄτησαν) ἡμᾶς ἀποστῆναι — καὶ δοῦναι δωρεάν· οὐ γὰρ [ἔφασαν] εἶναι ἄλλην ἀπαλλαγὴν οὐδεμίαν κτἑ. Additum ἔφασαν non tantum inutile et supervacaneum est, sed in tali orationis conformatione a bonis scriptoribus constanter omittitur.

Editur in § 32: ἔγνωσαν ἡμᾶς εὖ ποιεῖν ἀλλήλους — καὶ ταῦτα ὀμόσαι ἠνάγκασαν ἡμᾶς — ἦ μὴν ποιήσειν· καὶ ἡμεῖς ὠμόσαμεν εὖ ποιεῖν ἀλλήλους ἐκ τοῦ ἐπιλοίπου χρόνου. Satisne perspicuum est requiri futurum εὖ ποιήσειν ἀλλήλους? Dubitari non potest quin recta oratio et concepta verba fuerint ἦ μὴν εὖ ποιήσομεν ἀλλήλους, non ποιοῦμεν, quod absurdum fuisset. Itaque nihilo est sanius in indirecta oratione, praesertim ubi continuo additur ἐκ τοῦ ἐπιλοίπου χρόνου.

Duo additamenta impediunt orationem in § 38: βούλομαι ὑμῖν καὶ αὐτοὺς τούτους μάρτυρας παρασχέσθαι [καὶ] ἐμοὶ μαρτυροῦντας ἔργῳ καὶ οὐ λόγῳ [ἐξ ὧν ἔπραξαν αὐτοὶ] ὅτι ἐγὼ τἀληθῆ λέγω. Quia copula καὶ nihil habet quod copulet melius omittetur. Deinde quid sit ἔργῳ καὶ οὐ λόγῳ μαρτυρεῖν et notum est et vel ex hoc uno loco perspicue intelligitur. Sed quo pacto sic addi potuit ἐξ ὧν ἔπραξαν αὐτοί? Quid sibi vult αὐτοί? Cogitari non potest de iis quae *alii* fecerunt, et quod superest ἐξ ὧν ἔπραξαν nihil aliud quam interpretatur quid sit ἔργῳ μαρτυρεῖν. Sed nihil ea interpretatione aut iudices indigebant aut nunc lectores indigemus.

Emblema simul et corruptela irrepsit in § 41: εἰ μὴ πάνυ — αἰσχρὸν εἶναι ἐνόμιζον προδοῦναι τὸν πατέρα οὗ εἶναι ὠνομάσθην [καὶ ὃς ἐποιήσατό με] ταχὺ ἂν ἀπέστην αὐτῷ τῶν ἐκείνου. Patrem dici *adoptivum*, non *naturalem*, satis perspicue declarant verba οὗ εἶναι ὠνομάσθην, et idem in tota oratione

significatur. Expungatur igitur frigidum additamentum *καὶ ὅς ἐποιήσατό με*. Idem Scheibio placuisse video. Praeterea pro *ταχύ*, quod ab loci sententia alienum est, repone *τάχ' ἂν ἀπέστην*. Quid enim est *celeriter* cedere bonis? Poterat id *statim*, *continuo*, *sine mora* fieri, sed *celeritatis* notio in talem rem non cadit.

Non assentior Scheibio in § 43 corrigenti: *πῶς οὐκ ἂν δεινὸν τὸ πρᾶγμα εἶναι καὶ καταγέλαστον δοκοίη καὶ τοῖς βουλομένοις περὶ ἐμοῦ βλασφημεῖν πολλὴν ἐξουσίαν π α ρ α σ χ έ σ θ α ι*, ubi in libris est barbara forma *παράσχομαι*. Duplici de causa mihi *παρασχέσθαι* admitti non posse videtur. Primum Graecum est *ἐξουσίαν παρέχειν*, non *παρέχεσθαι*. Deinde contra loci sententiam infinitivus pendet a *δοκοίη ἄν*. An non ridicula res esse videretur, inquit, et maledicere mihi volentibus magnam *praeberet* copiam? Non *praebere videretur*, quasi ea res speciem tantum haberet, quum sit extra omnem controversiam posita. Reponendum cum Schoemanno est *παρασχοίη*, nam sic utrique incommodo optime medeberis.

Notandi loci sunt, qualis legitur in § 45: *ἐκεῖνον ἐπέδειξα τρία καὶ εἴκοσιν ἐπιβιοῦντα ἔτη*, et in § 15: *ἐ π ε β ί ω γὰρ ἐκεῖνος μετὰ τὴν ποίησιν οὐκ ἐνιαυτὸν ἕνα ἢ δύο, ἀλλὰ τρία καὶ εἴκοσιν ἔτη*. Apertum enim est ex hisce *ἐπιβιοῦντα* aoristum esse et *ἐπιβιούς* contra similium formarum analogiam *δούς*, *γνούς*, *ἁλούς*, in casibus obliquis diphthongum habere. *Βιοῦσα* pro *ζήσασα*, non *ζῶσα*, legitur apud Isaeum VI. 49. *ἡ δὲ τούτων μήτηρ — ἅπαντα τὸν χρόνον αἰσχρῶς β ι ο ῦ σ α — ἐτόλμησε συμπέμψαι τὴν πομπήν*. Cf. quae de iis formis diximus in *Nov. Lectt.* p. 576 sq. quibus pauca quaedam addere iuvat. *Ζῆν* apud Atticos habere solet futurum *βιώσομαι*, aoristum *ἐβίων*, perfectum *βεβίωκα*, similiterque in compositis. *Διαζῆν* igitur habet *διαβιώσομαι*, ut in Xenophontis Memor. II. 1. 23: *τῶν μὲν τερπνῶν οὐδενὸς ἄγευστος ἔσει, τῶν δὲ χαλεπῶν ἄπειρος δ ι α β ι ώ σ ε ι*. Perfectum est in Memor. IV. VIII. 4: *οὐ γὰρ δοκῶ σοι τοῦτο μελετῶν δ ι α β ε β ι ω κ έ ν α ι*; In vicinia legitur *βιῶναι* et *διαβιούς* § 2. *ἀνάγκη ἐγένετο αὐτῷ — τριάκοντα ἡμέρας β ι ῶ ν α ι — καὶ τὸν χρόνον τοῦτον φανερὸς ἐγένετο οὐδὲν ἀλλοιότερον δ ι α β ι ο ὺ ς ἢ τὸν ἔμπροσθεν χρόνον*. Continuo sequitur praesentis forma: *μάλιστ' ἐθαυμάζετο ἐπὶ*

τῷ εὐθύμως τε καὶ εὐκόλως ζῆν. Itaque διαβιοῦσαι apud Platonem de Legg. VII. p. 806 B. τοῦτον τὸν τρόπον διαβιοῦσαι *aoristus* est, et III. p. 679 D. γενεαὶ διαβιοῦσαι πολλαὶ τοῦτον τὸν τρόπον. Similiter II. p. 662 B. τοὺς τὸν ἥδιϛον διαβιοῦντας βίον *aoristum* agnoscimus, ubi sequitur praesens: ὁ ζῶν τὸν ἥδιϛον βίον. Sequiores demum coeperunt pro ἐβίων, διεβίων, ἐπεβίων dicere ἐβίωσα, διεβίωσα, βιώσας et similia, quibus nemo Veterum usus est umquam. Iidem qui formam βιῶσαι usurpant utuntur *praesentis* forma βιοῦν, συμβιοῦν cet. pro ζῆν, συζῆν, quae olim praeterquam Ionibus inaudita Graecis fuerunt. Peccant librarii in aoristi veteris βιῶναι *optativi* et *coniunctivi* formis. Antiqua et proba forma optativi est βιοίην, διαβιοίην, coniunctivi βιῶ, διαβιῶ, διαβιῷς, διαβιῷ. Scribae pro βιοίην substituere solent βιῴην, quemadmodum γνῴην et ἁλῴην scribere iis solemne est. In coniunctivo contra longae vocali supponunt brevem, βιοῖ, διαβιοῖ et sim. scribentes pro βιῷ et διαβιῷ. Recte editur in Platonis Legg. VII. p. 802 C. ἐν ᾗ γὰρ ἂν τις διαβιῷ, sed vitiose ibidem V. p. 730 C. ἵνα ὡς πλεῖϛον χρόνον ἀληθὴς ὢν διαβιοῖ, ubi alii διαβιῴη exhibent. Neutrum sanum est, sed unice verum διαβιῷ.

Superest vitium in ultimis verbis: ἀλλὰ μεμνημένοι τοῦ νόμου καὶ τοῦ ὅρκου — τὰ δίκαια καὶ [τὰ] εὔορκα — ψηφίσασθε. Exemto enim altero articulo scribendum: τὰ δίκαια καὶ εὔορκα. Una est atque eadem sententia iusta atque pia, ἡ δικαία καὶ ὁσία ψῆφος, itaque articulus repeti non potest. Recte dicitur § 45. τούς τε φράτερας καὶ τοὺς δημότας καὶ τοὺς ὀργεῶνας παρεσχόμην μάρτυρας, quia hi omnes sunt inter se *diversi*. Contra recte dicitur § 40. νῦν ἥκει τὰ ὁμολογηθέντα καὶ ὁμοθέντα παραβάς, quia *eadem* haec sunt. Frequens in libris hoc genus vitii est, de quo saepius alibi admonuimus.

Reliquas Isaei orationes alio tempore tractabimus.

C. G. COBET.